Rok II. Żydowska Gazeta Robotnicza. Organ partyi socyalno-demokratycznej. Nr. 51—52.

די אדרעסע פון דער רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Jüdische Arbeiter Zeitung
Kraków,
Sławkowska 29.
טעלעפאן נומער 624
איינצעלנע נומער 8 העל.

יודישע
ארבייטער־צייטונג
ארגאן פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי.
ערשיינט יעדען פרייטאג.

אבאנאמענטס־פרייז:
יעהרליך: 4. קראנען.
האלביעהרליך: 2. קראנען.
פיערטעליעהרליך: 1. קראנע.
פרייז פון אנאנסען:
פיר יעדער שורה פעטיט אדער איהר פלאטץ 10 העללער.

Kraków, piątek 29 marca 1906. נומער 51—52. קראקוי, 29 מערץ 1906.

גענאסען, פערשפרייט די „יודישע ארבייטער צייטונג“!

א פערצווייפעלטע לאגע.

מיר רעדען וועגען די יודען אין רוסלאנד. עס נעהט צום קריסטליכען פסח. דער יום־טוב פון קריסטליכע ליעבע און עניות האט זיך איבעראל איינגעשריעבען מיט בלוטיגע אותיות אין דער יודישער געשיכטע, נור דאס זענען שוין אלטע צייטען. אין רוסלאנד אבער שרייבט מען איצט די געשיכטע מיט יודיש בלוט. אין די אכציגסטע יאהרען האט זיך אנגעהויבען דער נייער עקספערימענט פון דער צארישער רעגירונג געגען דער רעוואלוציאן. די דאמאלטיגע פאגראמען האבען פאלקאם דערגרייכט זייער ציעל: זיי האבען געבראכט מיט זיך א גרויסע פינסטערע רעאקציאן, א פערשטיקטע אטמאספערא, א דיכטען נעבעל פון ביוראקראטישען ווילקיר און טיראניי. די דאמאלטיגע רעוואלוציאנערע בעוועגונג, וועלכע האט געשעפט איהר יניקה אויסשליסליך פון דער אינטעליגענץ און האט נישט נ׳האט קיין ווארצלען אין דער מאסע, איז גלייך דערשטיקט געווארען. און די לופט איז געוועזען אזוי פערפסיט, אז יאהרען לאנג האבען געמוזט דויערן בעפאר די רעוואלוציאנערע בעוועגונג האט געקענט ווידער אבלעבען.

און זי האט דאך אבגעלעבט. אבער שוין נישט אלס א בעוועגונג פון העלדישע יחידים, שוין נישט אלס א פארטיי פון פערשווערער און אידעאליסטען, נור אלס א ריעזיגע מאסען־בעוועגונג, וועלכע רייסט מיט א עלעמענטארע קראפט פארווערטס און וועמעס אימפעט שטארקט זיך וואס מעהר שטערונגען זי טרעפט אויף איהר וועג. די רעגירונג האט אנגעהויבען צו נוטצען דעם אלטען מיטעל: די פאגראמען. עס איז געקומען די הריגה אין קישענעוו. זי איז דער רעגירונג פאלקאם געלונגען, אבער זי האט נישט דערגרייכט און האט נישט געקענט דערגרייכען איהר ציעל: פארקעהרט דאס יודישע בלוט איז נאך געוועזען ווי הויל אויף דעם רעוואלוציאנערען פייער; די פאגראמען האבען דיסקרעדירט און אבגעשוואכט די צארישע רעגירונג און דערמיט בעשאפען נייע ניט צופריעדענע עלעמענטען, נייע ברען־מאטעריאל. עס איז געוועזען הפסדה מרובה משכרה, א גרעסער׳ער שאדען ווי דער פערדיענסט. די פאגראמען וואלטען דערמיט אליין אגווערען זייער עקזיסטענץ־רעכט. די רעגיערונג האט דאן געהאט נאך זעהר פיעל צופערליערען. נאך דעם רושם וואס דער קישענעווער פאגראם האט אנגעמאכט אין רוסלאנד האט מיט רעכט געקענט גלויבען, אז דער פאגראמען־סיסטעם האט איין מאל פאר אלע מאל באנקרוטירט. די רעוואלוציאנערע בעוועגונג וואלט זיך טאקע ווייטער ענטוויקלען און וואלט פריהער צו שפעטער דערפיהרען צום פאלקאמען זיעג פון דער רעוואלוציאן. אבער אין דער זעלבער ליניע וואלט געהן די גייסטיגע און מאראלע ענטוויקלונג פון די ברייטע קריסטליכע מאסען, גלייכצייטיג וואלט זיך פערשפרייט מיט דער זעלבער מאכט דער קלאסען בעוואוסטזיין פון פראלעטאריאט און גלייכצייטיג וואלט קלענער ווערען דער רעליגיעזער פאנאטיזמוס און האס ביי די קריסטען און ביי די יודען. א פאגראם וואלט דאן געווארען אוממעגליך. איז אבער געווארען אנדערש. די צארישע זעלבסטהערשונג איז צובראכען געווארען פון אן׳אויסערליכער קראפט; זי האט באנקרוטירט אלס מיליטאריסטישע מאכט, אבער פאר דער צייט. אין רוסלאנד זענען נאך דאן נישט געוועזען קיין גענוג שטארקע רעוואלוציאנערע פארטייען, וועלכע זאלען קענען אבערשענען די זעלבסטהערשענדע רעגירונג. די ברייטע פאלקס־מאסען זיינען געוועזען צו ווייניג צוגעגרייט צו דעם נייעם צושטאנד, צו ווייניג סאציאליסטיש זעלבסט בעוואוסט, זיי זאלען קענען אויסנוטצען דעם זיעג. נאך מעהר אומגעריכט איז דער באנקרוט פון דעם זעלבסטהערשענדען צאריזמוס געוועזען פאר דער רוסישער בורזשואזיע. זי האט נאר פערלארען דעם קאפ, זי האט מורא געהאט פון איין זייט פאר די סאציאליסטען און פון דער צווייטער פאר דעם אבסאלוטיזמוס, וועלכער קען נישט פערטהיידיגען איהרע אינטערעסען אויף די ווייטע מערק. פאקטיש אלזא איז נישט קוקענדיג אויף דעם פאלקאמענעם באנקראט פון דעם רוסישען אבסאלוטיזמוס נישט געוועזען קיין איין קלאסע, וועלכע זאל איהם קענען פערטרעטען.

דער צושטאנד האט געמוזט פיהרען צו אנ׳ארכיע. ווי א באנקרוט וואס קען נישט צוגלייך קומען מיט זיינע גלויביגער און נישט ליקווידירען דעם געשעפט, הייננט די היינטיגע רוסישע רעגירונג צווישען עקזיסטענץ און אנארכיע; זי קען נישט לעבען אבער זי קען אויך נישט שטארבען. דער באנקראט איז אבער דאך געוועזען א פאלקאמער, די מאראלע און מאטעריעלע מאכט פון דער צארישער רעגירונג איז אין רוסלאנד ווי אין אויסלאנד אין גאנצען געבראכען. זי האט שוין פאקטיש נישט וואס אנצוווערען; זי האט פאקטיש שוין נישט קיין אורזאכע זיך צו שעמען; וואס מען האט געקענט איהר קאליע מאכען אין אויסלאנד האט מען איהר שוין קאליע געמאכט. אבער שטארק איז זי נאך גענוג. און שטארק איז זי הויפטזעכליך צוליעב די שוואכקייט פון איהרע געגנער, דורך זייער אונענטשלאסענהייט. אין דעם צושטאנד האבען זיך אנגעהויבען די פאגראמען אין אקטאבער. די רעגירונג האט שוין אראבגעווארפען פון זיך יעדע בושה, ווייל זי האט שוין נישט וואס צו פערליערען. די פאגראמען זיינען טאקע ארגאניזירט געווארען פראנק און פריי, מיט די גאנצע ברייטקייט פון דער רוסישער נאטור. אין קיין מאטעריאל אויף חוליגאנעס האט נישט געפעהלט. אין גאנץ דרום רוסלאנד, וואו די פאגראמען זיינען פארגעקומען זענען זאגאר די ארבייטער נאך גאנץ פינסטער און אונזעלבסט בעוואוסט. די רעוואלוציאנערע חוואליע האט זיי אויפגעריסען פון זיין לאנגען שלאף, אבער זיי ווייסען נאך נישט וואס מיט זיי טהוט זיך, וואו זיי האבען צו געהן און וואס זיי האבען צו טהון. די פאגראמען האבען טאקע איבערשטיגען די אלע פאריגע מיט זייער וואוטה, מיט זייער ווילדקייט, מיט זייער עלעמענטאר׳ע קראפט פון די פינסטערע מאסען פון איין זייט און מיט אנ׳אויסגעצייכענטע ארגאניזאציאן, וועלכע נור א רעגירונג איז אים שטאנד דורכצופיהרען, פון דער צווייטער זייט. שוין דאן איז די לאגע פון די יודען אין טיעף רוסלאנד (אין קרוין פוילען איז נאך לעת עתה שטיל) געוועזען ניט אויסצוהאלטען. נור צו אלעס קען מען געוואוינט ווערען. די איינוואוינער פון פארט־ארטור האבען זיך צוגעוואוינט צו דעם טויבענדען הוך פון די ארמאטען: די יודען האבען זיך אויך צוגעוואוינט צו די פאגראמען, וועלכע האבען איינענטליך נישט אויפגעהערט.

איצט נעהט ווידער צום קריסטליכען פסח. זייט אקטאבער פ. י. איז די צארישע רעגיערונג נאך ווילדער, גרויזאמער געווארען. די רעאקציאן האט איינגעוויקעלט ווי מיט א נעבעל גאנץ רוסלאנד; די רוסישע רעגירונג האט שוין זייט דאן אויף איהר געוויסען טויזענדער עקזעקוציעס אין דער באלטישער פראווינץ. בלוטיגע מארדען אין קאווקאז. 100 טויזענד פאליטישע ארעסטען אין ז. וו. די רעוואלוציאנערע פארטייען זענען איצט דורך די ארעסטען און דורך דעם נישט געלונגענעם סטרייק שוואכער געווארען. אין

Proszę zawsze żądać **Wyrobu krajowego!**

Munka oszczędzające, jędrne mydło

z „nosorożcem" lub „kosą"

z Pierwszej Galicyjskiej Parowej Fabryki **mydła i świec**

Szymona Munka w Żywcu

(Założonej w roku 1846) Próbki i cenniki darmo.

Wydawnictwa Spółki nakładowej „Książka".

*Blos Wilhelm. Rewolucya Francuska. Z 2 rycinami. Dwa tomy (Na cienkim papierze 2 tomy w jednym). Cena 12 koron.
*Feldman W. O Rosyi. Cena 1 korona.
*Informator. Stronnictwa polityczne w Królestwie Polskiem Cena 2 korony.
Kalthoff Albert. Światopogląd religijny. (Treść: Przedmowa. Wstęp. — Nieskończoność świata. — Zachowanie siły. — Teorya rozwoju. — Pochodzenie wiary w Boga. — Treść wiary w Boga. — Modlitwa. — Stary i nowy człowiek. — Wiara i wiedza. — Wiara i jednostka. — Wiara i życie. — Prawo dziedziczności. — Prawo przystosowania. — Idealizm. — Ideał i życie. — Ideał jednostki. — Ideał społeczny. — Ideał religijny. — Wspólnota religijna. — Kult religijny. — Biblia. — Nauka religii. — Religijne wychowanie młodzieży. — Symbole religijne. — Religia a klechy. — Rzut oka wstecz). Cena 3 korony 20 halerzy.
*Kasprowicz Jan. Chrystus. Poemat społeczno-religijny. Cena 3 korony w oprawie.
*Mańkowski Mieczysław. U stóp szubienicy. Urywek ze wspomnień więziennych „proletaryatczyka". Cena 60 halerzy.
*Marks-Engels-Liebknecht. Odbudowanie Polski. (Zbiór artykułów o **kwestyi** polskiej.) Cena 2 korony.
*Narkiewicz-Jodko i Szymon Dyksztajn. Polski Socyalizm Utopijny na emigracyi. (Dwie rozprawy). Cena 1 kor. 20 hal.
Orkan Władysław. Herkules nowożytny i inne wesołe rzeczy. (Zbiór nowel). Cena 2 korony.
Orkan Władysław. Ofiara. Fragment w 3 aktach z 1846 r. Cena 1 korona 50 halerzy.
Orkan Władysław. Wina i Kara. Tragedya w 3-ech aktach. Cena 2 kor.
*Płochocki Leon. Rosyjskie partye polityczne i ich stosunek do sprawy polskiej. (Treść: Przedmowa. — 1881 — 1903. Rosyjskie stronnictwa polityczne w przededniu wojny. — Stronnictwa rosyjskie wobec sprawy polskiej. — Dodatki). Cena 3 korony.
*Stepniak S. Losy nihilisty. Romans. Z przedmową Jerzego Brandesa. Cena 6 koron.
Verhaeren E. Jutrznie. Dramat społeczny. Przekład Maryi Markowskiej. Cena 2 korony.

* * *

*Gierszyński Henryk dr. Emigracya i Skarb narodowy. Cena 20 halerzy.
*Luśnia Michał. Jak się narody rządzą? (Wydawnictwo Związku Postępowej Młodzieży Polskiej z funduszu imienia H. Bukowskiego). Cena 60 halerzy.
*Plechanow. Anarchyzm i socyalizm. Cena 2 koron 60 hal.
*Rocznik Związku Postępowej Młodzieży Polskiej. Rocznik I 1905. Cena 1 korona.
Rops F. Porządek panuje w Warszawie. (Wspaniała heliograwura). Cena 7 koron 50 halerzy.
*Zmowa powszechna przeciw rządowi. (Wydawnictwo Ludowego Koła Oświaty). Cena 30 hal.

Wydawnictwa, oznaczone gwiazdką (*) nabywać można również na specyalnym cienkim papierze).

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Pod prasą i wkrótce wyjdą.

Jaeckh G. Historya Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników.
Promus C. Powstanie chrześciaństwa.
Wasilewski Leon. Rządy konstytucyjne w Zachodnie Europie i Ameryce

Verlangen Sie gratis

und franko meinen grossen, reichillustrierten Hauptkatalog mit über 1000 Abbildungen aller Arten Nickel-, Silber- und Golduhren, Marke Roskopf, Hahn, Omega, Schaffhausen, Glashütte, sowie aller Gattungen solider Gold- und Silberwaren zu Oryginal Fabrikspreisen

Nickel Remontoir-Uhr	K	3·—
System Roskopf Patent-Uhr	K	4·—
System Roskopf, schwarz, Stahl Rem.-Uhr	K	4·—
Schweizer Oryginal Syst. Roskopf Patent	K	5·—
Goldin Remont.-Uhr „Luna"-Werk . .	K	7·50
Silber Remont.-Uhr „Gloria"-Werk . .	K	7·60
Silber Remont. Uhr Doppelmantel . .	K	11·50
Silber Panzerk. m. Springring 15 gr. schw.	K	2·40
Russisch Tula Nickel Zylinder Remont.-Uhr mit „Luna"-Werk	K	9·50

Kuckuckuhr K 8·50, Weckuhr K 2·90, Küchenuhr K 3·—, Schwarzwälder-Uhr K 2·—.

Für jede Uhr 3 Jahre schriftliche Garantie. — Kein Risiko! Umtausch gestattet oder Geld retour!

Hanns Konrad

Erste Uhren-Fabrik in Brüx Nr. 315 (Böhmen).

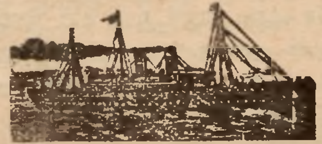

Do **Ameryki!**

jakoteż do innych zamorskich krajów przeprawia najtaniej powszechnie znana firma

B. Karlsberg, Hamburg

Ferdinandstr 15.

Nim kto szyfkartę kupi, niech porówna moje ceny z cenami agentów okrętowych.

Skład Piwa Karwinskiego

Jego Eksc. hr. Larisch-Mönnich'a

Kraków, ul. Poselska 15 — Telefon 431

poleca P. T. Publiczności swoje wyśmienite piwa

jako specyalność

PIWO ZDROWOTNE

à la Kulmbachskie

(Granabräu)

I PIWO CESARSKIE

à la Pilzneńskie, beczkowe i butelkowe.

jako specyalność

Wysyłka do domu. — O liczne zamówienia uprzejmie uprasza

Skład Piwa Karwińskiego

Wydawca odpowiedzialny redaktor Ignacy Gross.

Z drukarni Józefa Fischera w Krakowie

נאכע פון די יודישע רעוואלוציאנערען אין רוסלאנד. אבער לײדער ווי מיר ווייסען, איז דערצו נאך גאר ווייט און דעריבער איז די לאגע פון די יודען אין רוסלאנד א פערצווייפעלטע.

קראקוי. מ. מיכלזאהן.

די עיקרים פון דער פאליטישער עקאנאמיע.

V.

נאך עטליכע ווערטער וועגען דעם ווערטה.

מיר האבען שוין פריהער אנגעוויזען דארויף, אז קארל מארקס האט זיך פערדיענט געמאכט מיט דעם וואס ער האט געגעבען א גוטע פערטייטשונג פון דעם ווערטהבעגריעף. מען דארף פינדעסטוועגען נישט מיינען אז ביי דער ווערט־טהעאריע האבען מיר דא צו טהון מיט א סאציאליסטישען פלפול. אדרבא, דער הויפטגעדאנק פון מארקס׳עס פערטייטשונג פין ווערטהבעגריעף איז גאר נישט ענטשטאנען אין סאציאליסטישען לאגער, זאנדערן איז פריהער אויפגעשטעלט געווארען פון די ליבעראל בורזשואזנע עקאנאמען.

אין דער ענגלישער געלערנטער אדאם סמיטה, דער פאטער פון דער פאליטישער עקאנאמיע, ווי מען רופט אפט דיזען גרויסען דענקער, זאגט אין זיין בעריהמטען ווערק, „דער רייכטהום פון די נאציאנען״, וועלכעס איז ערשיענען אין יאהר 1770 :

„יעדעס גוט (ד. ה. ארטיקעל) ענטהאלט אין זיך א געוויסע סומע ארבייט, וועלכע מיר טוישען אויס אויף עפיס אנאנדער זאך, וואס ענטהאלט אין זיך א גלייכע סומע ארבייט. ארבייט איז געוועזן דער ערשטער פרייז דאס ערשטע קויפגעלד, מיט וועלכען מען האט בעצאהלט פאר אלע זאכען״.

מען זעהט, אז שוין אדאם סמיטה האט אנערקענט די סומע מענשליכע ארבייט וואס שטעקט אין אזאך אלס דאס עלעמענט, וועלכעס בירעט דעם ווערטה.

איין אנדערער ענגלישער געלערנטער, דוד ריקארדא (איין יוד), האט נאך דייטליכער פערטייטשט דעם ווערטהבעגריעף. ער איז עס געווען, וועלכער האט געצייגט, אז אין אלע סחורות, וועלכע קאנען נאך בעליעבען פערמעהרט ווערען, זענען עס די סומען ארבייט וואס שטעקען אין זיי ; וועלכע בילדען דעם טוישווערטה. נאך בעסער אויסגעדרוקט מיינט ער, אז דער טוישווערטה פון אלע סחורות, וועלכע קאנען נאך בעליעבען פערמעהרט ווערען שטאמט אב פון די סומען ארבייט וואס זיי ענטהאלטען.

דער אמעריקאנער קעירי האט געמאכט נאך א ווייטערען שריט פארווערטס און געזאגט, אז דער ווערטה העננט נישט אב פון דער ארבייט וואס ווערט אויפגעווענדט צו מאכען א זאך, זאנדערן פון דער סומע ארבייט וואס דארף נעהמען די זאך ווידער צו מאכען. צו מאכען דיזען זאץ קלערער. וועלען מיר נעהמען א בישפיעל א ראק, אין וועלכען עס שטעקט 24 שטונדען ארבייט. אנטער דער צייט וואס א ראק אייפגעהען פלעגט נעהמען 24 שטונדען איז אבער דערווייל ערפינדען געווארען די נעה מאשין און מיט איהר הילף קאן מען א ראק אויפנעהען שוין אין 12 שטונדען. מיר זאגען: אין דיזען פאל אז דער ווערטה פון דעם ראק איז נישט גלייך צו 24 שטונדען מענשליכער ארבייט (ווי דאס איז ווירקליך דער פאל) זאנדערן ער איז גלייך צו דער סומע ארבייט וואס עס דארף נעהמען דעם ראק ווידער צו מאכען (מיט דער הילף פון דער מאשין), אלזא נור 12 שטונדען. געשטיצט אויף די אויספיהרונגען פון דיזע געלערנטע האט קארל מארקס דאן, אויפגעשטעלט זיין ווערט טהעאריע, וועלכע מיר האבען איבערגעגעבען אין פארינגען קאפיטעל.

עס בלייבט אונז נאך איבער צו אינטערזוכען, אייב די פון אינז געגעבענע ערקלערונג איבער דעם ווערטה בעגריעף קאן אנערקענט ווערען אלס אלגעמיין גילטיג. אויב זי איז ריכטיג דאן מוז זיך איהר גילטיגקייט ארויסשטעלען אלס ציטרעפענד נישט נור ביי אונזער טוישהאנדעל, זאנדערן אויך אין דער בעל הביתישקייט פון איין אבגעזונדערט לעבענדען מענשען. א חוץ דעם מוז אונזער ערקלערונג פון ווערטה זיין גילטיג נישט נור פאר זאכען, וועלכע מען קאן נאך בעליעבען פערמעהרען זאנדערן אויך פאר אזעלכע זאכען, וועלכע קאנען איבערהויפט נישט פערגרעסערט ווערען דורך מענשליכע ארבייט ; זי מוז אויך פאסען אויף דעם ווערטה פון אזעלכע זאכען, די פערמעהרונג פון וועלכע העננט נישט נור אב פון דער מענשליכער ארבייט, זאנדערן אויך פון די איינפליסע פון דער נאטור, ווי צ.ב.ש. גוטע אין שלעכטע גערעטעגישען. נאך מעהר זי מוז זאגאר זיין אים שטאנדע צו ערקלערען דעם איינגעבילדעטען ווערטה פון אזעלכע טוישארטיקלען, וועלכע זענען געווארען סחורות נור צוליעב געוויסע געזעלשאפטליכע צושטענדע, ווי צ. ב. ש. די מענשליכע ארבייטסקראפט, די ערד א. ז. וו.

פון אלע ווערטהטהעאריען איז נור די פון קארל מארקס אים שטאנדע נאכצוקומען די אויבענאויסגערעכענטע פארדערונגען. לויט דיזער טהעאריע בעשטעהט דער ווערטה פון יעדער זאך, ווי דער לעזער וועט זיך דערמאהנען, אין דער אלגעמיין מענשליכער, געזעלשאפטליך נויטווענדיגער ארבייט, געמאסטען נאך צייט, וואס מען מוז אויפווענדען צו מאכען א זאך, אדער בעסער געזאגט זי ווידער צו מאכען.

לאמיר יעצט אונטערזוכען אייב דיזע ערקלערונג קאן אויך אנגעווענדט ווערען אויף די זאכען וואס דער אבגעזונדערט לעבענדער מענש מאכט אליין, אויב א ראבינזאן וועלכער לעבט איינער אליין אויף איין אינזעל וועט שאצען די פראדוקטען פון זיין ארבייט לויט נאך קארל מארקס׳עס געדאנק.

איהר פארשטעהט א מעשה — עס קומט אן איינמאל א נייער איספראווניק, א יונגער מאן, א גרויסער מיוחס און אגרויסער בעל תקיף.

דארף ער געוואהר ווערען, אז אין שטאדט איז פאראן איינער א הלאוונע איז דאס א ידוע... אזעלכער, וואס מען דארף פאר איהם מורא האבען...

פארווילט זיך איהם וויסען ווער ער איז — האט ער זיך אנגעהויבען צו צוקוקען צו חלאוונעס מעשים : איין פראטאקאל, דער אנדערער...

— „נו אזא מעשה — אפשר ווילסטע א קערבעל ?״ חלאוונע, איידער מאכען מלאכות, נעמט און שיקט איהם דורך א מענשען עטליכע הונדערטער : „דאס וואס דיר קומט — קומט דיר ! דו ביסט א נייער מענש, דו האסט אויסגעבראכט אויף קלויבענעש, דאס, יענעס — ווילסטו האבען צושטייער, קיין עולה ניט !״

יענער איז אבער א נקי־כפים... דעם מענשען האט ער גוט אויסגעפאשט, ארויסגעטריבען און באלד נאך א פראטאקאל און ווידער א פראטאקאל : אז מען וויל זיך משפטען, איז א קונץ געפינען חטאים ?

„אויב אזוי איז דאך דאס שוין נצחון !״ וואס זשע מיינט איהר ? מיין הלאוונע איז זיך מישב, מאכט ניט קיין שהיות און פאהרט אוועק אין גובערניע און פינקט אין 8 טעג ארום קומט אן אן איספראווניק, אזעלכער וואס חלאוונען איז געפעלען !

פערשטערט איהר שוין ?...

היינט זיין הנהגה אין דער היים ! זיין הנהגה מיט מענשען !

איהר האט געזעהן אן אפיציער מיט סאלדאטען ? פונקט די זעלבע זאך, עס פעהלט ניט קיין האר : סטאי ! סמירנא ! נא ווישיאזשקו ! און טאטער ניט אזוי איז גלייך די פייערדיגע פעטש !

איהר פערשטעהט ? !

ער איז טאקע געווען דער גרויסער חכם, דער גרויסער קאפ־מענש און דערצו טאקע דער גרויסער עהרליכער יוד — אזעלכע יודען האבען מיר היינט ניט — וואו ערגעץ א צדקה זאך, א שטאדט זאך איז גלייך חלאוונע דער ערשטער אויפ׳ן צעטעל און טאקע דער ערשטער מיט דער מטבע — די הארטע הונדערטער ! נאר דאך איז ער געווען אן ארם־קשה, שווער געוועזן איבערצוטראגען זיין שטעל, זיין גאוה, עס פאסט ניט פאר א יודען ווי מיר פערשטעהען...

דער זיידע עליו השלום איז שוין ווייטער געוועזן אנדערש.

דעם זיידענס קינדער : דער פעטער ר׳ שמחה זאל געזונד זיין דער טאטע מיינע זאל לעבען, דער פעטער גרונם זענען געגאנגען אין דעם זיידענס וועג. וואס הייסט ? פשוט געלעבט אהן חכמות : געטהון וואס גאט האט געהייסען, טאטע מאמע האבען געהייסען, וואס דער שולחן ערוך הייסט און — יוצא...

איהר מיינט אין דער אמת׳ען, אז זיין איין עהרליכער יוד דארף מען א סך האבען ? זיי נאר א פאסלושנער יון, פאלג נאר וואס דיין אפיציער הייסט דיר, דאווען אלע טאג ווי גאט האט געבאטען, גאל ניט די באָרד, טראג ציצות אין פטור ! איהר פערשטעהט מיך שלמקה ? ס׳איז גאר ניט שווער אז גאט שטארקט נאר די האוץ, א ליענען !

דעם זיידענס קינדער זענען טאקע די גרויסע עהרליכע יודען, יראי

אט אין אזא מאמענט גרייט די רעגירונג צו נייע פאגראמען. אין די קאזארמען טהיילט די נאטשאלסטווא צווישען די זעלנער אויפרופען, וועלכע „זענען ערלויבט דורך די צענזור" און געדרוקט אין דער דרוקעריי פון שטאב פון דעם אדעסער מיליטער-ראיאן, אלזא איינפאכע רעגירונגס־אוקאזען. אין די אויפרופען ערקלערט מען דעם פינסטערן רוסישען זעלנער, אז די גאנצע רעוואלוציאן אין רוסלאנד האבען געמאכט און האלטען אונטער נור יודען. אין אלע גרויסע און מיטעלע שטעדט פון עכט רוסלאנד ארגאניזירט דעם פאגראם די ערטיגע אדמיניסטראציע מיט דער פארטיי פון „רעכטען ארדנונג". אנ'אויסרייד געבען איצט אין פיעל ערטער די וואהלען צו דער דומא. „אין סעוואסטאפאל האט מען געטראשעט מיט א פאגראם, אויב די יודען וועלען געהן צו די וואהלען און אין באלטא האט מען זיי צוגעזאגט שלאגען, אויב זיי וועלען צו די וואהלען נישט געהן. די אגיטאציע פיהרט זיך אפען, רוהיג און אין מיטען העלען טאג. די יודען לויפען מאסענוויז וואו די אויגען טראגען זיי" — אזוי שרייבט א יודישע צייטונג אין רוסלאנד. נור לויפען קענען נור רייכע און דערביי געהמט דאס אב אין גאנצען דעם מוטה ביי די וואס זענען געבליבען.

עס איז זיך נישטא וואס צו נארען, פאגראמען וועלען זיין און די פאגראמען מוזען ווערען וואס אמאל גרויליכער, ווילדער, ווייל די חוליגאנעס האבען שוין פערזיכט יודיש־בלוט, זענען שוין דורך דעם גאנצען גיהונם פון יסורים — פאר זיי איז שוין קיין זאך נישט אונמעגליך.

און וואס טהוען די יודען דערצו? צי פערשטעהן זיי די פערצווייפעלטע לאגע אין צי טראכטען זיי מיט א תכלית ווי זיך צו העלפען? רעדען רעדט מען גענוג, אבער קיין מעשים זעהען מיר נישט.

די יודישע בורזשואזיע טראכט נור ווי צו ראטעווען איהר פערמעגען: זיי אנטלויפט קיין אויסלאנד נישט טראכטענדיג וועגען זייערע געבליבענע ברידער.

די פרומע יודישע מאסען פערבלייבען אין זייער גלייכגילטיגקייט אין פרומער אונטערטהעניגקייט. ווער עס קען נאטירליך לויפט אוועק.

די ציוניסטען איבער די לינקסטע האלטען זיך אין איין קריגען מיט'ן בונד און צווישען זיך. צו קיין אקטיווען קאמפף זיינען זיי נישט פעהיג. זיי וואלטען גערן געשיקט פעטיציעס און דעפוטאציעס אין די הויכע פענסטער. אבער מען דערמאהנט זיי זאגאר דארט וועגען פאגראמען...

עס בלייבט אלזא דער „בונד". ליידער איז זיין גאנצע אקציע געגען די בלוטיגע פאגראמען ניכט קוקענדיג אויף די אלע גוזמות און איבערטרייבונגען פון זיינע בעריכטען, געוועזען אזא קליינע, אז עס איז נישטא זיך מיט וואס צו רעכענען. דער „בונד" האלט די „זעלבסט־שוץ" פאר א תפל, פאר א צוגאב צו זיין הויפט פאליטישער אקציאן, וועלכער ער שעצט לויט אונזער מיינונג זעהר איבער. אין דער רעוואלוציאן קען דער „בונד" אין טיעף רוסלאנד גאר ווייניג טהון. די רעוואלוציאן מוז זיך אבשפיעלען אין די גרויסע אינדוסטריע צענטרען, אין די הויפט שטעדט און אויפ'ן דארף וואו יודען איז דא זעהר ווייניג. אין די קליינע ליטווישע שטעדטליך קען מען קיין רעוואלוציאן ניכט מאכען. אין מיט זיין טאקטיק פון בעזונדער געהן, וועלכע האט געבראכט דערצו אז ער רייסט זיך ארום מיט אלע רוסלענדע סאצ. דעמ. פארטייען קען ער איהר נור שאדען, און פאר אלעם די יודען. ווייל אויב עס זענען דא יודישע צייטונגען, וואס גלויבען, אז דער „בונד" האט געפיהרט די הויפט ראליע אדער א בעדייטענדע ראליע אין אויפשטאנד פון דער באלטישע פראווינץ, אין כונט פון „פאטיאמקין" און אין אויפשטאנד פון מאסקווא, טא פארוואס זאלען עס נישט קענען גלויבען די פינסטערע רוסישע מאסען? און דערביי מאכט דאס ארגאניזאציאנעלע ארומרייסען זיך פון „בונד" מיט אלע רוסלענדע סאצ. דעמ. פארטייען זיי גלייכגילטיג צו דער יודישער לאגע. עס איז טרויעריג, אבער עס איז וואהר. און עס האט געדארפט זיין פארקעהרט. אין דרום רוסלאנד האט זיך די גאנצע אקציאן פון די יודישע רעוואלוציאנערען זיך בעדארפט קאנצענטרירען אויף דער „זעלבסט־שוץ". בעבעל האט נישט לאנגע אנט אין דייטשען פארלאמענט, אז אים פאל ווען א שונא וועט בעפאלען, דייטשלאנד, וועלען די ארגאניזירטע ארבייטער געהן אין די ערשטע רייהען קעמפפען געגען איהם. די געפאהר וואס דראהט איצט יודען אין רוסלאנד איז זעהר א גרויסע: זי דראהט אלע יודען אהן אנ'אויסנאהם.

נאך די אקטאבער פאגראמען האבען מיר געשריבען, אז דאס גאנצע יודישע פאלק איז אין סכנה. די סעפעראטיסטישע דוס־קעפף האבען זיך אויף אונז געווארפען: „שטייטס, ער מאכט נישט קיין חלוק צווישען פראלעטאריאט און בורזשואזיע!" מיכלזאהן גלויבט נישט אין דער רוסישער רעוואלוציאן ו' פיעלייכט איצט וועלען זיי עס שוין פארשטעהן. דער בעקאנטער טהעארעטיקער פון די קראקויער יונגענדליכע (ניט צענטראליזירטע) שרייבט אין זיין בראשור, אז דאס יודישע פראלעטאריאט און די יודישע בורזשואזיע זענען צוויי בעזונדערע נאציאנען, וועלכע האבען צווישען זיך אזא שייכות ווי דער הונד אויף דער ערד און דער הונד פון די שטערן. נאטירליך וואלט קיין דייטשער אדער פויילישער סאציאליסט אזא דומהייט נישט געקענט זאגען. שפראך, קולטור, געשיכטע, עקאנאמישע און פערזעהנליכע בעציהונגען זענען עטוואס מעהר ווי דער געמיינזאמער נאמען. נור פיעלייכט וועט דער חכם פון דער סעפאראטיסטישער הגדה דאך פערשטעהן, אז די יודען־פראגע איז: די בעציהונג פון די נישט־יודען צו די יודען. און פאר דעם אונבעוואוסטזינינגען קריסט זענען אלע יודען גלייך, האבען אלע יודען איין צורה. ער וויל נישט וויסען פון קיין צוויי פעלקער, ער קען נור איין ווארט: יוד.

ארגאניזירען א זעלבסט־שוטץ פון גאנצען פאלק און נישט פון עטליכע 16 יעהריגע יונגלעך, דאס איז איצט די הויפט אויפ־

פעליעטאן.

תכליתים.

(א מאנאלאג)

ווייס איך וואס איהר רעדט! תכליתים ווילט איהר פארזארגען! עס איז נאר נישטא קיין איבער־האר, קיין עליון וואס זאל פיהרען די וועלט, עס הענגט ביי איך, מעהרנהייט אפ אן דעם מענשענס רצון! וואס איז דער חידוש!? איהר זייט דאך מעהר ניט ווי יונגלאך, וואו זייט איהר געווען? וואס האט איהר געזעהן?

איך וואוין, דאנקען דעם השי"ת אין א גרויסער שטאדט, קיין עין הרע ניט א קהלה ביז 12 טויזענד יודישע געזינדען! און איך האב מיט נאטס הילף געזעהן... געזעהן בחוש, אז עס איז פאראן א עליון, או עס איז פאראן א השגחה עליונה...

וואס דארף איך זוכען ווייט? איך וועל אייך דערציילען פון מיין איינענער משפחה... א מעשה וואס איז געשעהן, מען קען זאגען אט־אט, ממש פאר מיינע אויגען, און איך וועל אייך דערצעהלען, ווי מען קען מאכען מיט חכמות, ווי מען קען זיך באווארענען...

פון מיין פעטער ר' שמחה'לען האט איהר מסתמא געהערט. א שעהנער יוד, א למדן, א מופלג און דאנקען נאט א שיינער בעל־הבית אויך! א נגיד, הא?! פארשטעהט איהר מיך, א יוד וואס פארמאגט זיינע ר' אלפים קערבלאך און ניט קיין געזאגטע נור וואס ליגען פשוט אין פייער קאסע און וואס איז דער חידוש?! כאפט ניט, איהר זיצט ניט אויפ'ן פראסט!

דער חידוש איז — עס איז נישטא קיין חכמות!...

מיין זיידע עליו השלום — מען מעג אויף איהם זאגען „זכר צדיק לברכה" איז דאס געווען א איש תם וישר, א יוד מיט אלע מעלות ווי מיר פערשטייען... און קיין נגיד איז ער ניט געווען.

ער איז געזעסען אין דארף, אין קרעטשמע, ער האט זיך פארמאגט אפילו זיינע 3—2 טויזענד קערבלאך — אבער צו נגידות קומט דאס ניט...

זיין ברודער חלאווגע איז שוין דוקא געווען דער גרויסער נגיד, דער גרויסער בעל־צדקה, אבער ער איז שוין געווען ניט דאס... שוין נאר אן אנדער מין מענש.

ביי איהם איז רעכט געווען אין א נצחון געמען פארברענגען 10 טויזענד קארבען! דאס איז געוועזען, זאג איך אייך, א ברען, א מאידים, א קאפעליושניק, אז דער אויבערשטער זאל שומר ומציל זיין!..

ביי איהם האט געהאט א צורה נעמען און אויססאטשען א איספראווניק און דוקא אין מיטען נאס, ווי זאל איך אייך זאגען?

— טאקע נאר נישט! גאנץ נאצאלסטווא האט פאר איהם געציטערט און ניט איינעם האט ער אראפגעווארפען....

ער איז געווען דער גרויסער חשוב אין גובערניע און האט געהאט אויף וואס צו שטעלען...

נונג שפּאָרענדע הילפסמיטלען און געציינ. נור דיזער סאָרט ארבייט און די דערביי פערווענדעטע צייט גילט אלס נויטווענדיג ביי דעם אבגעזונדערטען מענשען און אלס געזעלשאפטליך נויטווענדיג אין דער געזעלשאפט.

ראבינזאָן, וועלכער האט זיך אין די יונגע יאהרען אויסגעלערנט צו פלעכטען קערב, מאכט זיך אויף דער אינזעל אליין די קערב און עס נעהמט איהם א טאָג צייט פערטיג צו מאכען א קאָרב. יעדער קאָרב איז ביי איהם אלזאָ דאָס ארבייטספּראָדוקט פון איין טאָג. אָבער אונזער ראבינזאָן האט זיך איין טאָג איינגעשניטען די האנד, דאָס קאָרבפלעכטען געהט ביי איהם היינט נישט אזוי שנעל ווי געוועהנליך, עס נעהמט איהם גאנצע צוויי טאָג אויסצופלעכטען איין קאָרב. וועט ער דאן גראדע דיזען קאָרב שעצען צוויי מאָל אזוי הויך ווי די אנדערע? ניין, ער וועט איהם האלטען פונקט ווי די אנדערע, און ווען ער וועט מעסטען דעם ווערטה פון דיזען קאָרב געגען עפּיס אַנאַנדער זאַך וועט ער נישט רעכענען די צייט וואָס האט איהם ווירקליך גענומען דיזען קאָרב צו מאכען, זאָנדערן די צייט וואָס ער וועט מוזען פערווענדען ווידער צו מאכען אזא קאָרב.

אזוי לאנג ווי ראבינזאָן האט נור געהאט א שטיינערנע האק, האט איהם גענומען א גאנצען טאָג אויף אויסצוהאקען א בוים. דארף ער פאר זיין הייזעל פינף ביימער דאן נעהמט איהם די ארבייט פון האקען די ביימער פינף ארבייטסטאָג. אבער דאָ האט ער מיט א מאָל אויף דעם שיף געפינען אייזערנע געציינ, צווישען זיי אויך א האק. יעצט קאן ער שוין אויסהאקען זעקס ביימער אין א האלבען טאָג. ווען ער זאָל זיך יעצט וועלען בויען א נייע הויז, וועט איהם גאָר אפילו אויף די רעיונות ארויפקומען צו רעכנען די פריהע־דינע ארבייטסצייט פון פינף טעג אויף צו האקען די נויטיגע ביימער? ער בענוצט די נייע, ארבייט אין אנשטרענגונג שפּאָרענדע געציינ צו מאכען זיין הויז און רעכענט זיין ווערטה נאָך דער צייט, וואָס ער מוז יעצט פערווענדען אויף דאָס בויען.

יעצט ווייס ער וואָס ער האט צוטהון, ער נימט נאָר קיין צייט נישט אוועק אויף די „אונטערזוכונג פון געלערנטען"; ער קען די אלע פלעצער, וואו ער קאן קריגען האָלץ און שטיינער — ער פערשפּאָרט אלזאָ אויך די ארבייט פון אונטערנעהמער. אלעס וואָס ער האט יעצט צו טהון איז צו נעהמען זיך צו דער ווירקליכער ארבייט פון בויען. פון דער טהעטיגקייט פון דער וויסענשאפט און פון אונטערנעהמער איז שוין דאָ נישט מעהר צו בעמערקען.

דער אבגעזונדערט לעבענדער מענש זעצט אלזאָ אראָב די פערשיעדענסטע סאָרטען ארבייט און טהעטיגקייט אויף איינפאכע מענשליכע דורכשניטס־ארבייט; ביי א פערגלייך פון דעם ווערטה פון זיינע פּראָדוקטען רעכענט ער נישט די ווירקליך פערווענדעטע צייט, זאָנדערן נור די צייט וואָס ער דארף פערווענדען ווידער צו מאכען די זאַך; ער שאצט דעם ווערטה פון זיינע זאכען לויט נאָך דעם אין שאצונגסמאָמענט נויטווענדיגע, אלגעמיין מענשליכע ארבייט. געמאָסטען נאָך צייט; ער ווענדט אלזאָ אן מארקס׳עס ווערטה טהעאָריע, נישט וויסענדיג אפילו אז אזא טהעאָריע איז גאָר אויף דער וועלט דאָ.

עס פאלט איהם אָבער זיכער נישט איין, די לייכטסטע און מיהעלאָזעסטע ארבייט צו האלטען פאר די טהייערסטע; אדרבא נור נאָך א זעהר שווערע און אנשטרענגענדע ארבייט וועט ער זיך פערגינען איין איבריגען חלק שפּייז און משקה — ער וועט אלזאָ די שווערסטע ארבייט בעטראכטען אלס די וואָס איז ווערטה די בעסטע בעלאָהנונג. אמת איז, אז מיט אזעלכע מיינונגען וואָלט אונזער פריינד ראבינזאָן נישט ווייט געקומען אין אונזער געזעלשאפט, אין וועלכער דער רייכטהום נעהמט זיך צו דעם גרעסטען חלק פון דעם וואָס ער ווערט דורך די ארבייט בעשאפען, וואו די לייכטסטע ארבייט ווערט אָם העכסטען בעצאָהלט און פאר די שווערסטע ארבייט בלייבט קוים א שטיקעל טרוקען ברויט איבריג אין דאָס נאָך נישט שטענדיג!

מיר האָבען אלזאָ געזעהען, אז איין אבגעזונדערט לעבענדער מענש, בערעכענט דעם ווערטה פון די זאכען, וועלכע ער קאן נאָך בעליעבען פערמעהרען, פונקט אזוי ווי עס געשעהט נאָך מארקס׳עס טהעאָריע אין דער געזעלשאפט; ווי איז עס אָבער מיט אזעלכע געברויכסזאכען, די פערמעהרונג פון וועלכע העננט נישט אָב נור פון מענשליכע ארבייט, זאָנדערן אויך פון דעם איינפלוס פון דער נאַטור?

לאָמיר אָננעהמען, אז עס האָט ראבינזאָן׳ען גענומען אכט טעג צו אקערן א שטיקעל ערד און פערזייען עס מיט קאָרן. דער שניט, דאָס אָבנעהמען פון פעלד און דרעשען האָט איהם געקאָסט נאָך פיער טעג ארבייט. די געוואונענע תבואה, זאָגען מיר, 240 מעסטלאך קאָרן איז אלזאָ דאָס ארבייטספּראָדוקט פון 12 טעג אָדער — נעהמענדיג איין ארבייטס־טאָג פון צעהן שטונדען — 120 שטונדען. נאָך דיזען חשבון איז אין יעדע שטונדע פּראָדוצירט געוואָרען צוויי מעסטלאך תבואה. אָבער ראָבינזאָן האָט פונקט צוויי מאָל אזוי פיעל קאָרן ווי ער קאן פערברויכען. ווי ער זאָל זיך נישט שטארען קאן ער איבערן יאָהר נישט פערברויכען מעהר אלס 120 מעסטלאך; פאר איהם וואָלט אלזאָ גענוג געווען א העלפט צייט, מיט 60 שטונדען, וואָלט ער געקאנט פּראָדוצירען אזוי פיעל צו דעקען זיין גאנצען בעדארף. נור א העלפט פון דער ווירקליך פערווענדעטער ארבייטס־צייט איז אלזאָ געווען נויטווענדיג, די אנדערע העלפט איז געווען אוננייטיג געאָפּפערטע ארבייטסצייט.

צוויי מעסטלאך קאָרן זענען דאָס פּראָדוקט פון א שטונדע ארבייט, אבער די העלפט פון דיזער צייט איז אונניצליך פערווענדעט געוואָרען. זעלבסטפערשטענדליך קאן מען נישט זאָגען אז אין איין מעסטיל שטעקט די נויטווענדיגע, אין דעם אנדערען מעסטיל די אונניצליכע ארבייטס־צייט, אלזאָ אז איין מעסטיל איז גאַנץ אָהן א ווערטה און דאָס אנדערע דאָס ארבייטספּראָדוקט פון א שטונדע. אין יעדען מעסטיל, פונקט ווי אין דער גאנצע סומע, שטעקט נויטווענדיגע ווי אויך איבע־פליסיגע ארבייטסצייט.

ראבינזאָן מוז זיך שטענדיג זאָגען, אז מיט א העלפט פון דעם קאָרן קאן ער פונקט אזוי גוט אויסקומען ווי מיט דעם גאנצען, דאָס גאנצע קאָרן איז פאר איהם נישט מעהר ווערט ווי די העלפט, ווייל איין העלפט וועט ביי איהם סיי ווי סיי אין געוועטש געהן; ער ווייס אויך, אז די פאר זיין פערברויך נויטיגע 120 מעסטלאך קאָרן וואָלט ער געקאנט האבען פון 60 שטונדען ארבייט.

דאדורך וואָס דאָס גערעטעניס האט געגעבען תבואה צוויי מאָל אזוי פיעל ווי דער בעדארף איז, פאלט דער ווערטה פון מעסטיל קאָרן אויף א העלפט פון דער ווירקליך פערווענדעטער ארבייטס־צייט.

אָבער אין פאָלגענדען יאָהר, אבוואָהל ראָבינזאָן האט פונקט אזוי פיעל צייט ווי פאר א יאָהרען פערווענדעט, איז צוליעב א נישט גערעטעניס אויסגעוואקסען נור 60 מעסטלאך קאָרן. יעצט איז אלזאָ יעדעס מעסטיל קאָרן דאָס פּראָדוקט פון צוויי שטונדען ארבייט. אונטער דער צייט האט זיך ראבינזאָן צוגעוואָהנט צו פערברויכען 120 מעסטלאך קאָרן יעהרליך; וואָלט ער געוואוסט אז עס וועט זיין א נישטגערעטעניס, וואָלט ער געארבייט א דאפעלט אזא גרויס שטיק ערד מיט קאָרן, וואָלט דאפּאלט אזוי פיעל ארבייט פערווענדעט, כדי צו קאָנען דעקען זיין בעדארף, ער וואָלט אלזאָ געמוזט ארבייטען 240 שטונדען.

לויט נאָך מארקס׳עס ווערטה טהעאָריע שטעקען אין די געוואונענע 60 מעסטלאך קאָרן דיזע 240 שטונדען נויטווענדיגע ארבייטסצייט; איין מעסטיל שטעלט אלזאָ פאר דעם ווערט פון פיער שטונדען ארבייט. עס פרעגט זיך אָבער אויב ראבינזאָן וואָלט אויך אזוי הויך געשעצט דעם ווערטה פון זיין קאָרן, אָדער וואָלט איהם געשאצט לויט נאָך דער אין ווירקליכקייט פערווענדעטער ארבייט.

אזוי ווי ראבינזאָן דארף יעצט פערצעהרען טעגליך נור א העלפט אזוי פיעל קאָרן אלס פריהער, אויב ער וויל אויסקומען מיט זיין זאפּאס ביז נעכסטען שניט, פערברויכט ער טעגליך האלבע פּאָרציאָנען, געריכטען פון קאָרן ווערען ביי איהם אליץ זעלטענער, קריגען א זאָגענאנטען זעלטענהייטסווערטה. וואָס זעלטענער אזאך איז אליץ העכער ווערט איהר ווערטה געשאצט. פערדאפּעלט זיך דער זאפּאס און דער בעדארף בלייבט דערזעלבער, דאן פאלט דער ווערטה אויף א העלפט; פערקלענערט זיך דער זאפּאס אויף א העלפט ווערענד דער בעדארף איז דערזעלבער, דאן שטייגט דער ווערטה דאפּעלט אזוי הויך.

ראבינזאָן לעבט פון האלבע פּאָרציאָנען, זיין זאפּאס איז נור האלב אזוי גרויס ווי געוועהנליך; פאר איהם האט דאריבער יעדע איינצעלנע פּאָרציאָן, יעדעס מעסטיל קאָרן א דאָפּעלט הויכען ווערטה. ווען מען זאָל דיזען נייעס ווערטה פון דעם קאָרן, וועלכער איז ענטשטאנען צוליעב די זעלטענהייט פון קאָרן, וועלען יעצט שאצען לויט נאָך דער ארבייטסצייט, וועט אויסקומען, אז א מעסטיל קאָרן וואָס האָט געקאָסט צוויי שטונדען ארבייט, קריגט צוליעב זעלטענהייט א ווערטה פון פיער שטונדען ארבייט, ד. ה. דער ווערטה פון די 60 מעסטלאך איז גענוי אזוי הויך ווי די 240 שטונדען ארבייט וואָס מען וואָלט צוליעב דער נישט־גערעטעניס געמוזט פערווענדען צו קריגען די 120 מעסטלאך וואָס זענען נויטווענדיג צו דעקען דעם גאנצען בעדארף.

אים צו פערמיידען מיספערשטענדניסע, מוזען מיר בעמערקען אז דער אונטערשייד צווישען געלערנטער און נישט געלערנטער ארבייט אין דער געזעלשאפט איז גאנץ אנדערש ווי ביי דעם אבגעזונדערט לעבענדען מענשען, ווי מיר האָבען דאָס שוין פריהער געוויזען.

מארקס אליין זאגט וועגען דעם:

„אבוואהל ראבינזאן איז א גאנץ פשוטער מענש, האט ער דאך פערשיעדענע בעדירפניסען און מוז דאריבער טהון פערשיעדענע ניצליכע ארבייטען, מאכען געציינ, האדעווען וועלכע ציגען, מאכען מעבעל, כאפען פיש, נעהן אויף געיענ א. ז. וו. וועגען דאוונען רעדען מיר דא נישט, ווייל אונזער ראבינזאן האט דערפון פערגניגען. טראץ דעם וואס זיין פראדוקטיווע טהעטיגקייט איז זעהר פערשיעדען, ווייס ער, אז זיי זענען נור פערשיעדענע טהעטיגקייטספארמען פון דעמזעלבען ראבינזאן, אלזא נור פערשיעדענע סארטען מענשליכער ארבייט. די נויט צווינגט איהם גענוי צו פערטהיילען זיין צייט צווישען זיינע פערשיעדענע מלאכות. וועלכע פון דיזע מלאכות זאל פערנעהמען מעהר אדער וועניגער צייט פון זיין גאנצער טהעטיגקייט ווענדט זיך אן דער גרעסערער אדער קלענערער שוועריגקייט מיט וועלכער די נייטיגע זאך קומט איהם אן. ער דערגעהט דאס אלעס פון דער פראקטיק, און אונזער ראבינזאן, וועלכער האט פון דעם אונטערגאנג געראטעוועט א זייגער, געשעפטסבוך, טינט און פעדערן, הייבט באלד אן צו פיהרען א בוך איבער זיינע אנגעלעגענהייטען. ראבינזאן ארבייט אויס א ליסטע פון די געברויכס־זאכען וואס ער בעזיצט, פון די פערשיעדענע מלאכות וואס ער מוז טהון זיי צו פראדוצירען, ענדליך טראגט ער אויך איין די ארבייטסצייט וואס ער פערווענדט דורכשניטליך צו מאכען דיזע געברויכסזאכען. אלע בעציהונגען צווישען ראבינזאן און די זאכען וואס בילדען זיינע פון איהם אליין געשאפענע עשירות, זענען דא אזוי איינפאך און דייטליך, דאס יעדער איינער וואלט זיי לייכט בעדארפט פערשטעהן. און דאך ענטהאלטען זיי אלע הויפטזעכליכע בעשטימונגען פון ווערטה".

אזוי שווער ווי עס איז ביי אונזער הערשענדער איינגעטהיילטקייט פון דער ארבייט און דער פיעלזייטיגקייט פון דער מענשליכער טהעטיגקייט אראבצוזעצען אויף איינפאכע מענשליכע ארבייט די אלע פערשיעדענע סארטען טהעטיגקייט, ווי די אונטערזוכונגען פון די געלערנטע, די בעשעפטיגונג פון די געשעפטסלייט און די פיעלע מלאכות וואס ווערען געטהון פון די ארבייטער — אזוי לייכט איז עס אונז קלאר צוזעהען ביי דעם אבגעזונדערטען מענשען. ראבינזאן בעקלערט א פריהער לויט וועלכע פרינציפען צו בויען זיך א הויז — דא טהוט ער אלזא די ארבייט פון געלערנטען; ער ארבייט דאן אויס דעם בויפלאן, געפינט אויס פון וואנען ער זאל נעהמען האלץ שטיינער און לעהם — דאס איז ווידער די ארבייט פון געשעפטסמאן; ענדליך נעהמט ער זיך צו דער אמת'ער ארבייט, האקט אויס בוימער, ברעננט שטיינער אין ערד, בויט די ווענד, מאכט דעם דאך — דא איז ער שוין ווידער אין דער ראלע פון איין איינפאכען ארבייטער. ביי אלע דיזע טהעטיגקייטען ווייס ראבינזאן אז ער ארבייט, און עס וועט איהם נאך דער געדאנק נישט אריינקומען אין קאפ צו זעהען אין דיזע פערשיעדענע ארבייטען עפיס אנדערש אלס די טהעטיגקייט פון דעם מענשען ראבינזאן. אויב ער וועט נאר איבערהויפט מאכען א פערגלייך צווישען די פערשיעדענע סארטען פון זיין טהעטיגקייט, וועט ביי איהם זיכער אויסקומען אז א טאג קאפ ארבייט אויסצואורבייטען דעם בוי־פלאן איז וועניגער אנשטרענגענד אלס א טאג ארבייט צו פערשאפען זיך דאס בוי־מאטעריאל. זיין ארבייט אלס געלערנטער וועט איהם זיין לייכטער און אנגענעהמער אלס די טהעטיגקייט פון אונטערנעהמער. עס איז אבער נאר קיין ספק נישט אז די ווירקליכע ארבייט פון בויען איז פאר איהם דער שווערסטער אנשטרענגענדסטער און ערמידענדסטער טהייל פון זיין טהעטיגקייט.

דער אונטערשייד פון געלערנטער און נישט געלערנטער ארבייט עקסיסטירט פאר איהם נישט, אדער אויב יא, וועט איהם זיכער ליעבער זיין צו טהון די ארבייט פון געלערנטער אדער אונטערנעהמער, אלס די איינפאכע און שווערע ארבייט פון ארבייטער.

אויב למשל, ער דארף א גאנצע טאג שוויצען אונטער דער ברענענדיגע זון אום צו ברענגען א באלקען צו דעם פלאץ וואו ער דארף איהם, און אייב, זאגען מיר, עס נעהמט איהם אויך א גאנצען טאג צו פלעכטען ראנזשעס פאר זיינע טהירען און פענסטער, קאן ער אבער דיזע ארבייט טהון אונטער דעם שאטען פון א בוים ביים ברעג פון א טייכעל, וועט ער דאך זיכער זיינע ראנזשעס נישט אזוי הויך שעצען ווי דעם באלקען, ער וועט ליעבערסט נאך א טאג זיצען אויף א קיהלען שאטענדיגען פלאץ און פלעכטען ראנזשעס איידער צו שלעפען באלקען און שוויצען; די גרעסערע אנשטרענגונג וואס דער באלקען קאסט איהם מאכט ביי איהם אין די אויגען זיין ווערטה פיעל העכער אלס דאס פראדוקט וועלכעס קאסט איהם אפילו פונקט אזוי פיעל ארבייטסצייט אבער דערפאר וועניגער אנשטרענגונג.

דאס זעלבע גילט אויך פון אלע זיינע ארבייטספראדוקטען. זאל קומען אזא פאל ווען ער מוז אויסקלויבען פון צווישען זיינע זאכען, ווי למשל ביי א שרפה פון זיין הויז, ווען ער קאן נור ראטען א טהייל פון זיי, איז עס נאר קיין צווייפעל נישט, אז ער וועט ראטען די ווערטהפולסטע פון זיי, אזעלכע, וועלכע קאסטען איהם די מייסטע ארבייטסצייט און פון די זאכען וואס קאסטען איהם גלייכע ארבייטסצייט אזעלכע, וועלכע קאסטען איהם מעהר אנשטרענגונג.

אבער דער ווערטה בעשטעהט נישט נור אין דער אלגעמיין מענשליכער ארבייט, זאנדערן אין דער געזעלשאפטליך נויטווענדיגער, אלגעמיין מענשליכער ארבייט, געמאסטען נאך צייט. דאס הייסט: נישט די צייט, וועלכע איז ווירקליך פערווענדט געוואָרען צו מאכען דעם פראדוקט בעשטימט זיין ווערטה, זאנדערן עס ווערט נור די צייט גערעכענט, וועלכע מוז פערווענדט ווערען די זאך ווידער צו מאכען. ביי דורכשניטליכער פלייסיגקייט און געשיקטקייט און מיט בענוצונג פון אלע ארבייט און אנשטרענ־

שמים גרויסע למ־נים מופלגים טאקע וואס זיי מעג אנשטעהן זיין רבנים אין דער גרעסטער קהלה.

חלאוונעס קינדער אבער זענען שוין געוועזען מעהר פון היינטיגער וועלט, שוין אריסטאקראטיש, אבער אויך געקסנט א גוזמא לערנען.

ביי איהם איז געוועזען איינער א ר' משטלה, איז דאס געוועזען זאג איך אייך, א כלי שלמה, א ציערונג; חוץ לערנען איז ער געוועזען פול אומעדום: געקענט א סך רוסיש, לשון־קודש, געשפילט אנטיק אויפן פידעל... איך זאג אייך א מוש־ם!

ביי הלאוונען איז גר געווען דאס אויג פון קאפ. און קיינעם האט ער זיך אזוי נישט נעקאכט, קיינעם האט ער אזוי נישט ליעב געהאט ווי דעם משה־ילען. וואס איז שייך — דער מענש איז געוועזען פון איהם אויסער זיך.

האט ער איהם געוואלט פארזארגען...

וואס זשע מיינט איהר? האט ער איהם געקויפט א פאבריק וואס האט געגעבען די גרויסע פרנסה, האט איהם פאַרזאָרגט מיט א דירה, כלי בית, מיט סטאינעס, פערד וועגעלאך, מיט בייטש שטעקלאך אפילו! עס זאל איהם זיין געגוג אויף קינדס קינדער... גו! און דער זיידע עליו השלום האט זיינע קינדער נים פערזארגט. וואס הייסט? ער האט פאר זיי קיין תכליתים נים געזוכט, ער האט זיי חתונה געמאכט מיט ערליכע יודישע טעכטער, האט זיי אויסגעריכט צום שווער אויף קעסט און האט זיי געהייסען זיין יורען... און אז גאט האט געוואלט איז איצטער דער פעטער ר' שמחה א גביר פון ר' אלפים קערבלאך, און נים קיין געזאנטע! טאקע אין דער גרויסער פייער קאסע, דער טאטע זאל געזונד זיין פערפאַנט אויך זיינע ל־

אלפים קערבלאך און דער פעטער גרונם האט זיך אויך זיין אויסקיטענים בשפע, דאנקען גאט בהרחבה און חלאוונעס קינדער זענען, פאר קיין יורען געראכט — דלפנים! ווי דארפען לעבען פון קצבה, וואס דער פעטער ר' שמחה־לע גים ווי...

גו, אט דאס וואס איהר זאגט: תכליתים! אט זעהט איהר; מען קען זיך עפעס פערזארגען?

אט דערפאר אליין טויג שוין אויף כפרות!

פערשטעהט איהר מיך די השפעה, וואס קומט אונז פון די עולמות העליונים צו אונז, איז דאס זעהר אן איידעלע זאך, עפעס א רוחני, ווי מען רופט דאס היינט עפעס אן עלעקטרי... גו. כל זמן יורען זענען געווען יורען ווי עס דארף צו זיין, יעדערער האט געטוהן זיינס, געדיענט דעם השי"ת נאך זיין רצון איז די השפעה אויך געגאנגען מיט א סדר: דו ביסט א ערליכער יוד — נא דיר מזונות! נא דיר די יכולת קענען זיין איין ערליכער יוד!" און יעדער יוד האט געוואוסט אז ער דאר־ף אליין פערדיענען. ער האט געוואוסט אז ער דארף בעטען רחמים ותחנונים, אז ער דארף נעמען חסד ביים רבש"ע. — היינט – וויל מען נאר אליין נעהמען, מען מאנט נאר על פי דין, אויב אזוי, אויב על פי דין — איז איוואן בילכער! ער איז דער בעל הבית דא! ער האט חזקה פון קרמונים אן!...

איהר פערשטעהט וואו איהר חאלט? וואס איהר מאכט זיך אן מיט אייערע תכליתים?!

(ס. א. ש').

פאַקט אליין, אז די ציוניסטען און סעסעראַטיסטען קעמפפען צוזאמען מיט די אנטיסעמיטען נעגען די סאציאַל־דעמאקראַטען חאראקטעריזירט גוט די „פארטייען“. נישט קוקענדיג דאך אויף דעם איז אונזער זיעג געוועזען א ריעזינער, אזא וואס וועט אוועקנעהמען ביי די נעגנער דעם חשק ווייטער נעגען אונז ביי די וואהלען צו קעמפפען. די אנטיסעמיטען האבען בעקומען א לעכערליך קליינע צאהל שטימען (א ערך פון 3%). זיי האבען ארויסגעשטעלט די ליסטע ווי עס ווייזט אויס נור אויס געוואוינהייט, ווייל זיי קענען בשום אופן נישט פערגעסען די אלטע גוטע עהרענבערגס צייטען... נאר אנדערש איז מיט די ציוניסטען און סעסעראַטיסטען. דאס וואס האלט שוין ביי די קריסטען ביים אבשטארבען, וואס האט שוין קיין ווערטה נים, איז נאך ביי אונז יודען א גוטע סחורה. די ציוניסטישע פארטיי איז שוין אלט, האט שוין אבגעשפילט, וויינ[…]טענס אין קראקוי. איהר שענדליכע ראליע אין דער געשיכטע; די [צ]יוניסטישע און סעסעראַטיסטישע פארטייען, וועלכע זענען אויפגעקומען אויף דעם זעלבען גרונד פון רעליגיאנס און ראססען האס, זענען נאך יונג. זיי האבען אלזא אנגעווענדעט אלע מיטלען דורכצופיהרען זייערע קאנדידאטען. די ציוניסטען צ.ב. האבען געצוואונגען זייערע קריסטליכע ארבייטער און סטרוזשעס, זיי זאלען שטימען אויף ציוניסטישע ליסטעס; האבען אוועקגענומען א דאנק דער פראטעקציאן קארטען ביי פיעל קריסטליכע קוילען ארבייטער; די פערוואלטער פון פיעל געשעפטען, ציוניסטען האבען אבגענומען די קארטען ביי זייער פערזאנאל אין דער לעצטער מינוט, כדי זיי זאלען נישט קענען שטימען אויף די סאצ. דעמאקראטישע קאנדידאטען. אויסער דעם האבען זיי ביי די וואהלען אליין אויסגענוצט אלע ספעציעל גאליציאנער טעכנישע וואהל־מיטלען. נור עס האט אלעס נישט געהאלפען, נישט קוקענדיג אויף דעם וואס פון אונזער זייט איז די אגיטאציאָן געווען זעהר א שוואכע האבען מיר דאָך איבעראל געזיעגט מיט א ריעזינער מעהרהייט. די סעסעראטיסטען האבען ארויסגעשטעלט א בעזונדערע ליסטע אין דער .II־ער גרופע. ביי די האנדעלס־אנגעשטעלטע האבען זיי זעהט אויס נישט געהאט קיין 30־יעהריגע מיטגליעדער. צום קאמפף זענען דארט ארויסגעטרעטען די ציוניסטען מיט זייערע פערשיעדענע אנגענטען... און דאך חאטש די „פועלי־ציון“ זענען ביי אונז, ווי איבעראל, כמעט נור „משרתי ציון“, זענען זיי אויך אין דער האנדעלס גרופע דורכגעפאלען.

די וואחלען לערנען אונז צוויי זאכען: ערשטענס, אז די ציוניסטען לערנען זיך ווי צו ווע־ען וואהל־חינעס ביי די וואהלען צום פארלאמענט, צווייטענס ווי עס זעהט אויס די האנד, וועלכע העיר בראסס, גראסמאן און קאמפ. שטרעקען אויס צום שלום זייט א יאהר און ווי אזוי די „סאציאליסטען“ פערשטעהען די ארבייטער־סאלידאריטעט.

דער שטרייק פון די קויהלען נרעבער אין פראנקרייך.

ווי די לעזער ווייסען האט זי־ נים לאנג אין די קויהלען-גריבער פון סאדעקאלע־קארע (א געגענד אין פראנקרייך) געטראָפען א שרעקליכע קאַטאסטראָפע. אין איינער פון די שאכטען האט זיך אָנגעצונדען דער גאז און עס איז געוואָרען דורך דעם א סכנה צו ארבייטען. נים קוקענדיג אויף דעם, האָבען די בעלי־בתים פון די שאכטען געצוואונגען די קויהלען־גרעבער צו ארבייטען און דער סוף איז געווען, אז עס זענען אומגעקומען מעהר ווי 1200 ארבייטער.

אלס תשובה אויף דעם האָבען די קויהלען־ארבייטער ערקלערט א שטרייק. דער ווילע שטרייקען נאָר 26000 גרעבער (אין גאנצען געפינען זיך קויהלען־גריבער אין פא־דע־קאלע 80000). אין איינינע קויהלען-גרובער האט זיך אין גאנצען אָבגעשטעלט די ארביים. די ארבייטער פון צפון־דעפארטאמענט האָבען בעשלאָסען אויך צו שטעהען צום שטרייק, אויב מען וועט נים נאָכגעבען די פאָדערונגען: פערגרעסערן דאָס רעכט פון די ארבייטער דעלעגאטען, אכטונג צו געבען אויף בעדינגונגען פון דער ארבייט, פערגרעסערן די שכירות אויף 10%, ארויסגעבען די קאָפּיעס פון די לוין־ביכלעך די ארבייטער־סינדיקאטען, קאָנטראָלירען דאָס אנטייל נעמען פון די קאססאניעס אין דער קאסע פון געגענזייטיגער הילף. די ארבייטער רופען צוזאמען מיטינגען, מאכען דעמאָנסטראציעס און גאנץ אָפט קען מען הערען די אויסרופען „נידער מיט די מערדער!“

די שטערקע דער בריטישען געווערקשאַפטען (פאַך פעריינען)

דאָס ארבייטסאמט אין לאָנדאָן האט הערויסגעגעבען דעם 15 בעריכט איבער די שטערקע און לייסטונגספעהיגקייט פון די געווערקשאַפטען אין גרויס בריטאַניען, אין וועלכען עס איז צו זעהן, דאָס ענדע 1904 זענען געווען 1148 געווערקשאַפטען וועלכע צעלען 1.866.755 מיטגליעדער. געגען 1.940874 ענדע 1901 (די העכסטע ביזהער ערייכטע צאָל). אין אללע געווערקשאַפטען זענען געווען 125,094 אָדער $6\frac{1}{2}$ פראָצענט פרויען; הונדערט געווערקשאַפטען האָבען אין 10 יאָר דאָס ה. פון 1895 ביז 1905 16 מיליאָן פונד שטערלינג (איין פונד שטערלונג איז גלייך 24 קראָנען). פיר שטרייקס 2.34300 דאָס ה. 166 פראָצענט; פיר ארבייטסלאָהזע אונטערשטיצונג 3,608000—22.5 פראָצענט: פיר קראנקענאונטערשטיצונג, אינוואלידער, בעערדיגונגס־קאסטען 6658000 -41.4 פראָצענט; פיר פערוואלטונג 3453000—215 פראָצענט: די ארבייטסלאָזע אונטערשטיצונגס־קאָסטען שטייגען פון 417000 פונד שטערלינג אין יאהר 1899 אויף 648000 פונט שטערלינג אים יאָהר 1904 (פון די געווערקשאַפט). ווי מיר זעהען פון דעם לעצטען זאץ איז אויך אין בריטאַניען נישט ווייער קיין פּאדערע צייטען, ווען די ארבייטסלאָזע אונטערשטיצונג איז אויף 648000 פונד שטערלינג געגען 1899 יאָהר געשטיגען!

ז...

די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג אין רוסלאנד.

דער אנפאל אויף דער מאסקווער באנק.

ווענען דעם אָנפאל אויף דער מאסקווער באנק פאר געגענזייטיגען קרעדיט מעלדעט מען די פאָלגענדע פרטים:

דער זייגער איז געווען ארום 5 פאר־נאכט. די ארביים אין דער באנק האט שוין געהאט אויפגעהערט, ווי געוועהנליך, מיט א שעה פריהער. דער פאָרזיצענדער און די מיטגליעדער פון דער פערוואלטונג זענען שוין נים געווען. אָבער אלע קלענערע בעאמטע און בעדיענטע, ביז 100 מאן, זענען נאָך געווען אין דער באנק. עס זענען נאָך אויך געווען דער דירעקטאָר, דער פערוואלטער פון דער קאסע און דער הויפט־קאסירער. דער סעקרעטער־געהילף האט בעמערקט, אז איבער דעם זאל פון באנק געהען ארום 2 יונגע־לייט, אָנגעטהון אין די פאלטאָיס און אין די היטלען. מען האט זיי פארגעלעגט, אַז זיי זאָלען אַוועקגעהן, ווארום פאר זייטיגע מענשען איז שוין די באנק פערמאכט. זיי האָבען נישט געפאָלגט. צו זיי האָבען זיך א לאז געטהון 4 פאָליציאַנטען אין ציווילע קליידער, וואָס זענען אוועקגעשטעלט געוואָרען צו היטען די באנק. אין דעם אויגענבליק איז געוואַרען א גערודער: איןביידע טהירען, וואָס געהען ארויס אויף פערשיעדענע גאסען, זענען אריינגעקומען צו 10 יונגע לייט, אויס׳ן קוק זעהר אינטעליגענטע, בעוואָפענטע מיט ברויניג־רעוואָלווערען און מיט מויזער־ביקסען. אריינקומענדיג אין די באנק, האָבען זיי ארויסגענומען פון די קעשענעס באָמבעס, וועלכע זיי האָבען אויפגעהאָנגען אויף די קנעפּלעך פון זייערע פאלטאָס. זיי האָבען תיכף אָבגענומען ביי די פאָליציאַנטען דאס געוועהר און אָבגעשניטען דאָס רעהריל פון טעלעפאָן. דערנאָך האָבען זיי אוועק געלעגט אויף די טישען גרויסע באָמבעס און האָבען ערקלערט, אויב מען וועט זיך נאָר פרובען שטעלען אנטקעגען, וועט אין דער מינוט ווערען פון דער גאנצער באנק מיט זיי אינאיינעם א בארג אש. איינער פון די בעוואָפענטע יונגע־לייט, — אפנים דער אנפיהרער, — האט א קאָמאנדעווע געטהון: „סמירנאָ“, „הויכט אויף די הענד אין דער הויך“! זיין בעפעהל איז ערפילט געוואָרען. דערנאך האט ער זיך אָנגערופען: „מיינע הערען! מיר זענען געקומען אהער אין נאָמען פון רעוואָלוציאָנסקאָמיטעט. מיר בעדארפען געלד, ווייל דערפון איז אבהענגיג דער ערפאָלג פון אונזער ענין. איך וועלען מיר נישט אָנריהרען. אָבער אויב איהר וועט זיך נאָר פרובען שטערען אונזער ארביים, וועט איהר תיכף בעצאהלען מיט׳ן לעבען“. דערנאָך האָבען זיי אראָבגעלאָזען די שטאָרען פון די פענסטער, און אלאָז נעמהון זיך צו די אייזערנע קאסעס. זיי האָבען געארביים זעהר גיך און געשיקט. זיי זענען אפנים גוט בעקאנט געווען מיט דער גאנצער איינאָרדנונג פון דער באנק. זיי האָבען נישט נויטיג געהאט צו ברעכען, וואו עסים געפינט זיך און צו אלע קאסעס האָבען זיי געהאט שליסלען. אין א קליינע ווײלע האָבען זיי ארויסגענומען פון די קאסעס גאנצע פעק געלד און פעק פאפיר־געלד. בסך־הכל אויף די סומע פון 865 טויזענד רובל. נאָר קיין קופּאָנעס האָבען זיי נישט געוואָלט נעהמען; דעם פאק קופּאָנעס האָבען זיי א וואָרף געטהון אָן א זיים. דאָס געלד איז אין דער גיך פערפאקט געוואָרען אין זעק, וועלכע זיי האָבען מיט זיך געבראַכט

מיר קאָנען זיך פאָרלייפיג צופריעדענשטעלען מיט דעם וואָס מיר ווייסען שוין איבער דעם ווערטה פון סחורות. שפּעטער וועט אונז נאָך אויסקומען צו רעדען וועגען דעם איינגעבילדעטען ווערטה פון דער ערד און דאַן וועלען מיר אויך זעהען, אויב מארקס'עס ווערטה טהעאָריע פאַסט זיך אויך אויף אַזעלכע זאַכען, ווי טהייערע ווײַנען, נאָלד, ברילאנטען א. ז. וו. עס שיינט אז אונזער טהעאָריע פאַסט זיך נאָר נישט צו דיזע זאַכען, אָבער ווי מיר וועלען זעהען גילט אויך פאר זיי מארקס'עס טהעאריע.

כראניק.

אונזערע מאָראַליסטען.

אין דער „קעניגסבערגער פאָלקס-צייטונג" איז אָבגעדרוקט דער פאָלגענדער צירקולאַר, וואָס דער דאָרטיגער „שוץ-קאָמיטעט פאר יודישע דורכפאָהרער פון רוסלאַנד" האָט פאַנאַנדערגעשיקט צו די איבעריגע יודישע קאָמיטעטען אין רוסלאַנד:

„דער אויסוואַנדערונגס-שטראָם פון יונגע לייט פון רוסלאַנד ווערט מיט יעדען טאָג אַלץ גרעסער, זעהר אָפט קומען זיי אַהער מיט יונגע מיידלעך, וועלכע זיי גיבען אָן פאַר זייערע פרויען.

„נאָך אונזער מיינונג געהערען די אָנגעפאָהרענע פּערזאָנען כמעט דורכאויס צום „בונד". זיי האָבען גאָר קיין כאַראַקטער און קיין געוויסען ניט. אונזערע גלויבענס-ברידער אין רוסלאַנד האָבען צוליעב זיי זעהר פיעל צו ליידען. לאָזען אַזעלכע מענשען ווייטער פאָהרען אין אַנדערע לענדער, איז דאָס וואָס העלפען פערברייטען אַ פעסט, ווייל דורך זיי וועלען אונזערע גלויבענס-ברידער אין אַנדערע לענדער אויך געשטעלט ווערען אין גרויס סכנה.

„דערום האָבען מיר בעשלאָסען, אַ זעלכע „עלעמענטען" ניט צו העלפען און ניט צו אונטערשטיטצען און מיר האָפען „אַז איהר וועט דאַסזעלבע טהון בנוגע צו זיי".

אויף דעם צירקולאַר איז אונטערגעשריבען: „ס. פערלמאַן."

איהר דערקענט גלייך, לעזער, אָן דעם טאָן און די מוסר'דיגע ווערטער — דעם פּרייסישען אַיונקערטום. די פּרייסישע רעגירונג פערפאָלגט מיט אַ גרויסער ענערגיע די רוסישע רעוואָלוציאָנערן, גיט זיי איבער אין די הענד פון דער רוסישער פּאָליציי. דאָס זעלבע וויל אויך טהון איצט דער יודישער „שוץ-קאָמיטעט". און דאָך איז אַזאַ פערדאָרבענהייט, אַזאַ אכזריות צו „אייגענע" אומגליקליכע, פערפאָלגטע שווער צו טרעפען זאָגאַר ביי דער בורזשואַזיע פון אַנדערע פעלקער.

די סעפּאַראַטיסטען בייזערן זיך.

ווי עס איז בעקאַנט אינטערעסירט די סעפּאַראַטיסטען מיט דעם אָרגאַן פון דער יודישער פּאַרטיי נור דאָס וואָס מען שרייבט וועגען זיי אויף פּויליש. אויף יודיש מעגט איהר אָנשרייבען אויף זיי מי יודע וואָס, אַרט דאָס זיי ווי די וואַנד. זאָל אָבער דער „נאַפּזשוד" אָנשרייבען וועגען זיי אַ פּאָר שורות, פערליערען זיי די גלייכגעוויכט און שמירען גלייך גאַנצע אַרטיקלען. אין פלוג איז דאָס אַ פּלא: שטייטש, וואָס טויג די פּאָלעמיק אין זשאַרגאָן מיט אַ פּוילישע צייטונג, וועהרענד די גוים וועלען דערפון אפילו ניט געוואָהר ווערען. און וואָרום איז דער „יודישער" „סאָציאַל-דעמאָקראַט" אַזוי גלייכגילטיג אויף דעם וואָס מען שרייבט וועגען די סעפּאַראַטיסטען אין דער יודישער פּרעסע? דער תירוץ איז, ווייל די סעפּאַראַטיסטישע פיהרער, דער האַלבער טוץ אַקאַדעמיקער קען נור פּויליש, לעזט נור די פּולישע פּרעסע און אינטערעסירט זיך נור מיט איהר, פּאָלעמיזירען זיי דעריבער נור מיט איהר. און דאָס ווערט שפּעטער איבערזעצט אויף יודיש. אָט די קאָמישע ערשיינונג טרעפען מיר זייט די סעפּאַראַטיסטישע פּאַרטיי איז ביי אונז אויפגעקומען. מיט איינעם אַזאַ פּאַקט ווילען מיר זיך איצט בעשעפטיגען. די „יודישע ארבייטער צייטונג" האָט אָבגעדרוקט אַ קאָרעספּאָנדענץ פון טאַרנאָוו, וואו עס איז געווען געשילדערט די ווירטשאַפט פון די סעפּאַראַטיסטען אין דעם שניידער פעראיין, דעם איין און איינציגען פעראיין, וואו זיי האָבען געהאַט אַ שליטה. ביי דער געלעגענהייט איז געווען דערמאָהנט אַ עהנליכער פּאַקט ביי די אָבערפּחילמאַכער אין קראָקוי. דער סעפּאַראַטיסטישער אָרגאַן האָט אָבער געשוויעגען, ווייל דאָס איז געשריעבען געוואָרען אין יודיש. קוים אָבער איז דערפון איצט געווען אַ נאָטיץ אין „נאַפּזשוד", האָבען די סעפּאַראַטיסטען גלייך געענטפערט מיט אַן אַרטיקעל, פול מיט מוסר און זידלערייען. נור דאָס אַליין וואָלט שוין קיין נייעס נישט געווען, איז אונז אָבער די מעשה אַ ביסעל קשה. ערשטענס האָבען דער „סאָצ. דעמ." פערשוויעגען אין גאַנצען די געשיכטע מיט די קראָקוי'ער אָבערטהיילמאַכער. הייסט עס אַז דאָס איז אַלעס ריכטיג. צווייטענס מיט די טאַרנאָווער שניידער. מיר האָבען געגעבען אַ פּאַקט, אַז פון 130 מיטגליעדער פאַר אַ יאָהרען צעהלט דער פעראיין איצט קוים אַ פּאָר צעהנדלינג. דאָס לייקענט דער „סאָצ. דעמ." ניט אָב, נור ער וואַרפט פערלוימד נגען אויף גענ. מיכלזאָהן (וואָס האָט דאָס צוטהון מיט גענ. מיכלזאָהן איז נאַטירליך גאַנץ שווער צו פערשטעהען). נור אויב ווידער עס איז וואָהר, איז זיך נישטאָ פאַר וואָס צו בייזערן, בפרט אַז דאָס וועט גאָר נישט העלפען. מיר וועלען נאַטירליך טהון דאָס אונזעריגע, מיר וועלען אראָבריסען די מאַסקע פון די עטליכע שוין גוט דעמאָראַליזירטע האַלב ציוניסטישע דעמאַגאָגען. און מיר ווייסען זעהר פיעל. מיר ווייסען וואו עס קומען הין די געלד פון דער אָרגאַניזאַציע יונגעדליכע; מיר ווייסען פאַר וועמעס געלד מען האָט געמאַכט דעם סעפּאַראַטיסטישען קאָנגרעס; מיר ווייסען אין וועמעס הענד זיי ווערען איצט כחומר ביד היוצר... און ד. ג. און מיר ווייסען אויך, אַז כדי די סעפּאַראַטיסטישע פיהרער צו ערגערן, מוז מען עס שרייבען אויף פּויליש. אבי געזונד.

פון פּראָווינץ.

סטריא אָם 19/2 1906

בעפרייאונגס אורטהייל — מתים אַסענטירונג.

דאָנערסטאָג דעם 16 ד. מ. איז געווען אין היזיגען געריכטסזאַאל איינע פערהאַנדלונג פון גענ. ברוידע, פיאַטראָווסקי, האַשאַפּסקי אונד נאָך פיעלע גענאָסען, וועלכע זענען אַנגעקלאַגט געווען וועגען איינבערופען אַ פאָלקספערזאַמלונג אונטער דעם פרייען הימעל דעם 26 נאָוועמבער אָהן דער ידיעה פון דער בעצירקסהויפּטמאַנשאַפט און וועגען ניכט בעפאָלגען דעם בעפעהל פון די רעגירונגס רעפּרעזענטאַנטען, וועלכע האָבען גערופען אין נאָמען פון די געזעצע, מען זאָל זיך אויסאיינאַנדער געהן און האָבען געשטאַרקעט מיט די אַרויסגעצייגענע זעבעל און באַגנעטען אויף. אלס צייגען זענען געווען פאָרגערופען דער קאָמיסאַר האָלאָנעק זשאַנדאַרמען און דער שפּעקטאָר מיט דעם גאַנצען מאַניספּאָט-פּאָליציי, וועלכע האָבען געמיינט, אַז דאַ האָבען זיי דערטאַפּט די סאָציאַליסטען און וועלען זיי אויף העננען. אונזערע גענאָסען האָבען אין זייער צייגענשאַפט בעוויזען דעם אונשולד פון אונזערע אַנגעקלאַגטע. טראָטץ דעם פּראָקוראַטאָר האַבאַני, וועלכער האָט זיך בעמיהט אויך שטאַרק צו בעשולדיגען די אַנגעקלאַגטע האָט דאָס טריבונאַל אַרויסגעגעבען אין „בעפרייאונגס אורטהייל" פיר אַלע אַנגעקלאַגטע. נור גענ. האַשאַייסקי האָט בעקומען 5 טאָג אַרעסט אָדער 50 קראָנען שטראָף.

די פערהאַנדלונג האָט געדויערט פון דאָנערסטאָג פריה ביז פרייטאָג מיטאָג.

עס איז נאָך נישט פאָריבער 8 טאָג, אַז מען האָט אַסענטירט ביי אונז אין סטריא אַ געוויסען עליאַס גראָס, וועלכער איז דעם $2^{3}/_{8}$ געשטאָרבען אויף איין לונגענפעהלער. מען קען זעהען, ווי ריכטיג די קאָמיסיאָן געהט פאָר. מען האָט אַרויסגעלאָזען אַזוינע געזונדע יונגען אויף פערשיעדענע פּראָטעקציעס (נאַטירליך רייכע) האָט מען גענומט אַסענטירען אַזוינע וואָס האָבען נישט געהאַט קיין פּראָטעקציעס טראָטץ דעם, וואָס דער מלאך המות איז זיי אויף דער שפּיץ נאָז. י. ר.

פּאָדוואָלאָטשיסק, דעם 19 מערץ 1906.

שבת דען 16 ד. מ. איז דאָ אָבגעהאַלטען געוואָרען אַ ציוניסטישע פערזאַמלונג מיט דער טאַגעסאָרדנונג: די אַנערקענונג פון דער יודישע נאַציאָן. די ציוניסטען האָבען זיך געהאַלטען מיט דער פערזאַמלונג בסוד סודות כדי עס זאָלען נישט געוואָהר ווערען די ארבייטער און זאָלען נישט בילדען די מאַיאָראָטעט אויף דער פערזאַמלונג. שבת פאַר נאַכט אַ האַלבע שעה פאַר דער פערזאַמלונג, זענען מיר געוואָרען פון דער פערזאַמלונג, זענען מיר נעגאַנגען הערען וואָס די פאָלקס אַפּיקונעס וועלען רעדען, און מיר האָבען יעצט געהאַט די בעסטע געלעגענהייט זיך צו איבערצייגען, ווי דער ציוניזמוס זעהט אויס בכלל און דאָ אין פּאָדוואָלאָטשיסק בפרט. די פערזאַמלונג האָט שטאַטגעפונדען אין פייער־וועהר־זאַל, וועלכעס איז געווען העכער $^{3}/_{4}$ לעהר. עס זענען זיך צוזאַמען געקומען אַלע ציוניסטען. אַ פּאָר יונגענדליכע משרתים, עטליכע יונגע מיידלעך, בורזשואַזנע קינדער און איינינע סוחרים. עס האָט רעפערירט הער הערץ פון לעמבערג, וועלכער איז מיט פיעל ליגען און לויטער פראַזען אַנגעפאַלען אויף גענ. דאַשינסקי און אויף דער סאָצ. דעמ. פּאַרטיי און געלויבט זיך מיט דעם זיעג. די אַנוועזענדע ארבייטער האָבען מיט צווישען רופען פּראָטעסטירט. עס איז געשטעלט געוואָרען אַ רעזאָלוציע וועגען אַנערקענונג די יודישע נאַציאָן. ביים אָבשטימען האָבען זיך אויפגעהויבען פאַר די רעזאָלוציאָן איין ערך פון 10 הענטלאַך. נאָך דער פערזאַמלונג האָבען די ארבייטער פערלאָזען דאָס זאַאל זינגענדיג דעם טשערוואָנע שטאַנדאַר. אַזוי זעהט אויס דער „זיעג" פון די ציוניסטען אין פּאָדוואָלאָטשיסק.

די ארבייטער וועלט.

די וואהלען צום געווערבע-געריכט

האבען שטאַטגעפונדען זונטאג דעם 25 ד. מ. און האבען זיך געענדיגט מיט אַ פאָלקאָמען זיעג פון די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע קאַנדידאַטען. מיט דריי געגנער האָט אונזער פּאַרטיי געמוזט היי יאָהר קעמפפען: מיט די אַנטיסעמיטען, ציוניסטען און סעפּעראַטיסטען. שוין דער

אויף דעם שרעקליכסטען אופן און בשעת מיר האבען שוין ניט געוואוסט אויף וואסער וועלט מיר זענען, האט מען אונז געצוואונגען אונטערצושרייבען פראטאקאלען".

צוליעב סבות, וועלכע מען האט נישט געקענט פארזעהן, האט דער פאריגער נומער נישט געקענט ארויס. מיר גיבען דעריבער היינט א גרעסערן.

די ביליגסטע בעצוגסקוועללע

אין נ מען אוהרען, גאלד און זילבער, בּיזשוטערי, אוהרען־בעשטאנד־טיילע און ווערקציינע, ווי אייך מוזיק־אינסטרומענטע איזט ביי

IGNATZ CYPRES. Krakau

FLORYANERGASSE 49.

איינע ניקעלטאשענאוהר מיט 36 שטיק פרימא ווררקע מיט אויפ־שריפט „סיסטעם ראסקאפף" מיט דרייאיעהריגער גאראנטיע זאמט שענער ניקעלקעטע און לעדערבייטעל פל. 1.95.

ביי אבנאהמע פון דריי שטיק פל. 5.50, זעכס שטיק פל. —.10.

רייך איללוסטרירטער פרייז־קוראנט מיט 800 אבבילדונגען גראטיס און פראנקא.

אגענטען ווערדען געזוכט!

צו בעקומען אין אלע גרעסערע געשעפטען

PARVEOL

די ריינסטע גוואראנטירטע פפלאנצונגס פוטער

פארטרעט פאלשטענדיג דאס נאטירליכע פוטער.

נויטהיג אין יעדער יודישער נעך צום קאכען, פרעגלען און באקען.

און דער פאבריק פון יאנ. דינגער אין ביערסק (עסטרייכישע שלעזיען).

דער געג. פערטרעטער פיר גאליציען און בוקאווינא:

Simon Loria, Kraków, Sebastayna 20.

Darmo i opłatnie otrzyma każd[y] mój boga[ty]

illustrowany cennik

Instrumentów muzycznych

oraz różnych zabawek

A. Scheuer, Kraków

ulica Grodzka L. 59/6.

די קאפפער פאבריק

ש. & מ. ד. ענגעלהערט אויס נויסאנדעץ

זוכט איינען קאפפער ארבייטער אפפערטע אונטער אבגנאנטע אדרעסע.

די אידישע ארבייטער ביבליאטעק

פון

דער פוילישער סאציאליסטישער פארטיי.

גן־עדן התחתון. פרייז: 2 העלער.
קאוטסקי. די אונאבהענגיקייט פון פוילען. פרייז: 10 „
פיינגענבוים. ווי קומט א יוד צו סאצ.? פרייז: 20 „
א ווראנסקי. די אידען אין פוילען. פרייז: 10 „
ש. דיקשטיין. פון וואס איינער לעבט. פרייז: 20 „
וואס יעדער ארבייטער דארף וויסען און געדענקען. 30 „
ליעבקנעכט. די וואהרהייט איבער דעם סאצ. 30 „
די ארבייטער רעוואלוציאן. פרייז: 15 „
א. דעמבסקי. [illegible] אניסלאוו קוניצקי. פרייז: 10 „
מ. מיכלזאהן. שעל דער שניידער. פרייז: 10 „
לאטארניק. יארא[illegible] ו דאמבראווסקי. פרייז: 10 „
שפיאן. פרייז: 15 „
לאטארניק. די גרויסע פראנצויזישע רעוואלוציאן. 20 „
ב. א. י. לורוויג ווארינסקי. פרייז: 20 „
אמ עריקאנער. פיל יפינא פלאסקאוויצקא. פרייז: 10 „
ארבייטער געדיכטע. פרייז: 30 „
ב. א. י. אונוכם בלאצקי: פרייז: 10 „
א קלארער ענטפער (ביילאגע צום 8־טען נומער „ארבייטער"). פרייז: 15 „
די ארבייטער סאלידאריטעט און דער קאמפף אום דאזיין. פרייז: 10 „
פערדינאנד לאסאל. פרייז: 15 „
מ. מיכלזאהן. טאדעאוש קאשציושקא. פרייז 20 „
ב. פיינגענבוים. דער רעכטער וועג. א ויכוח וועגען די פוילישע סאציאליסטיש פארטיי און איהרע פאדערונגען, אין צוויי טהיילען. פרייז: 80 „
פון „פשעדשוויט" Kraków, Grodzka 50.

און זיי האָבען פערבונדען גאַנץ קאַלטבלוטיג די זעק מיט שטריקלעך. צו איין זאק האָט געפעהלט א שטריקעל, זענען זיי אריין אין דעם צווייטען צימער, וואו עס האָבען געארביט סטאָליארעס, און גענומען ביי זיי א שטריקעל. דערנאָך האָבען איינינע פון זיי אוועקגעטראָגען די זעק מיט דעם געלד און איינינע זענען נאָר געבליבען אכטונג געבען, אז מען זאָל זיי נישט נאָכיאָגען. ווען די איבערגעבליבענע האָבען אויסגערעכענט, אז יענע מיט די זעק געלד זענען שוין ווייט, האָבען זיי אריינגעטריבען אלע בעאַמטע און בעדיענטע אין איין צימער, פערמאכט די טהיר און ערקלערט, אז אויב עמיצער פון זיי וועט זיך פרובען ארויסגעהן פון צימער אין פערלויף פון 15 מינוטען, וועלען זיי אלע תיכף דערהרג'עט ווערען דורך א באָמבע. די יונגע לייט זענען זיך גאַנץ רוהיג אוועקגעגאַנגען. די גרויסע באָמבעס, וואָס זיי האָבען געהאט אוועקגעלעגט אויף די טישען, האָבען זיי מיטגענומען, נאָר 3 קליינע באָמבעס האָבען זיי איבערגעלאָזען. קיין שום שפור, לויט וועלכען מען זאָל זיי קאָנען זוכען, האבען זיי נישט איבערגעלאָזען. אין א היבשע ווײַלע ארום האט מען געשיקט נאך פאליציי. אבער עס איז שוין געווען צו שפעט: די יונגע לייט זענען ווי אין וואסער אריין. די 3 באָמבעס זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם קאפיטאן פון ארטילעריע קאָלאָנטאיעוו, וועלכער האט זיי געלאזט אויפרייסען. די קראפט פון זיי איז געווען א שרעקליכע. דער קאפיטאָן זאָגט, אז די באָמבעס זענען אויסלענדישע, ווייל אין רוסלאַנד קאָן מען אזוינע נישט מאכען. האראקטעריסטיש איז — ביי דער פאראדנער טהיר פון דער באנק שטהט א וואך פון פאָליציאנטען, און ביי די טויערן — וועכטער. און קיינער פון זיי האט נישט בעמערקט ווי אזא גרויסע קאָמ־פאניע יונגע לייט זענען אריינגעגאנגען אין די באנק, בשעת אין איהר האט שוין די ארבייט אויפגעהערט, און אויך נים בעמערקט ווען זיי האָבען אוועק־געטראגען די גרויסע זעק מיט געלד.

בעפרייטע פאליטישע ארעסטאנטען.

פון דער ווארשויער גרויסער טורמע „פאוויאק", וואָס ווענען דער שטרענג־קייט, וואָס דאָרטען הערשט, דערצעהלט מען פיעל לעגענדעס, האָט מען די טעג בעפרייט מיט געוואַלט אַנ'ארעסטירטען. אין די טורמע איז אַריינגעקימען א גרויסע בעוואָפענטע לייט און האָבען בעפרייט זאַלעסקי'ן, וועלכער איז פער־משפט געוואָרען צום טויט־דערפאַר, וואָס ער־האָט דער־הרגעט א פאָליציי־נאַדזי־ראַטעל. דער אָנפאַל איז געמאכט געוואָרען מיט אזא אונגעוועהנליכער מוטהינ־קייט, אז די וואך פון דער טורמע האָט זיך אינגאַנצען פערלאָרען, און נישט געשיקט אפילו נאָך סאָלדאַטען. די אָנפאַלער האָבען איין טורמע־וועכטער־דער־הרג'עט און 2 —פערוואונדעט. זיי האָבען פערנומען זאַלעסקי'ן און אוועק־געלאָזט זיך איבער די פאָוויע־גאַס זינגענדיג רעוואָלוציאָנערע ליעדער.

דאָ נישט לאַנג האָט מען פון דעם פראַגער שפיטאָל אויך בעפרייט מיט געוואלט איינעם וואָס איז איבערגעגעבען געוואָרען אין וואַיעני סיד ווענען א פאָליטישען אָנפאָל.

צוויי חדשים ארעסט אנשטאט הענגען.

ווענען אזא מערקווירדינען „צופאַל" ווערט דערצעהלט אין Nr. 81 „ראָ־באָטניק", אָרגאַן פון פ. פ. ס.: אַנטאָני פילאַשעק איז אין יאַנואַר פאָריגען יאָהר פערמשפט געוואָרען צום טויט — מען האָט איהם בעשולדיגט, אַז ער האָט געהרג'עט א נאַראָדאָוואַי. דער אורטהייל איז געוואָרען קאַסירט און צום צווייטען מאָל האָט איהם דער אַקרוזשנאָי סוד פער'משפט אויף 8 יאָהר קאַטאָר־גע. מען האָט געמאכט א קאַסאַציע און די סודעבנע פּאַלאַטע האָט געפונען אַז פילאַשעק האָט נים געהרג'עט דעם נאַראָדאָוואַי, נאָר איהם בעליידיגט און דערפאַר האָט זי איהר געגעבען 2 חדשים אַרעסט."

די אינקוויזיציאן אין די ווארשאווער טורמעס.

די אַלטע מיטעלאַלטערישע אינקוויזיציאָן מיט איהרע אַלע ווילדע גרויליכקייטען האָט אבגעלעבט אין די ווארשאווער געפענגנישען. די רוסישע און די אייראָפעאישע פרעסע איז פול מיט בריעף פון פאָליטישע ארעסט־טירטע אין פוילען וועלכע שרייבען ארום די אכזריות פון דער פאָליציי, דאָס אונמענשליכע בענעהן זיך מיט זיי ביים ארעסטירען און פאַרהער. די האָר פון קאָפּ שטעלען זיך, די פויסט דריקט זיך פון כעס אויף בעסטיאַלישע מהאטען פון דער צארישער רעגירונג. מיר ברענגען דאָ א פּאָר פאַקטען:

„סטראַנאַ" דערצעהלט, ווי אזוי מען פייניגט די פּאָליטישע ארעסטירטע אין וואַרשוי. די ענוים ווערען אָנגעטהון אין „אָחראַנאַיע אָטדעלעניע" בשעת דער אויספאָרשונג, אינטער דער אנפיהרונג פון א שפיאָן־א בעאַמטען. וואָס איז פריהער געווען א גנב און איז „געניט" אין הלבות פייניגען.

מען שלאָגט די ארעסטירטע, — עס שלאָגען די נאָראדאָוויע, די סאָלדאַטען און ספעציעלע „שלעגערס" אזוינע געזונדטע וואוילע־יונגען, וואָס ווייעד אומגעלומפערטער קיק אליין ווארפט אָן א שוידער. מען שלאָגט מיט די פריקלאַדען פון די ביקסען, מיט שטעקענס, ארומגעוויקעלטע מיט נאַסע שמאַטעס (כדי עס זאָל נים זיין קיין סימנים), מען שלאָגט מיט די פויסטען און מיט די שטיוועל און מיט רעזינע־שטעקענס. מען שלאָגט ביז חלשות, גיסט מען אָב מיט וואַסער און מען שלאָגט ווידער. מען שלאָגט איבער'ן בויך, ביז וואַנען די געשלאָגענע הויבען אָן טייקענען — פריהער מיט שפייז, נאָכדעם מיט גאַל און צום סוף מיט בלוט. מען הוידעט אויף איינעם, און מען וואַרפט איהם נאָכדעם מיט'ן בויך אויף דער פּאָדלאָגע...

די געפייניגטע זענען זיך שוין מודה אין אלע פערברעכענס, אין וועלכע מען זאָל זיי נור בעשולדיגען. 3 מענשען האָבען זיך מודה געווען, אז זיי האָבען דערהרג'עט דעם אייזענבאַהן־נאַטשאַלניק איוואַנאָוו, און באמת האָט איהם נור איינער דערהרג'עט. די געפייניגטע ווייזען אויך אָן אויף חברים. דער ארבייטער דאָבראָוואָלסקי האָט אָנגעוויזען אויף 60 חברים און האָט זיי בעשולדיגט אין וואַרפען באָמבעס, אין רציחות. די אַרעסטירטע, וואָס מען האָט ווייטער אויך געפייניגט, האָבען זיך מודה געווען, אַז זיי זענען טאַקע שולדיג באמת אין דעם אַלעם, און די אלע בעווייזען וייערע וועלען אַנקומען אין סוד, און סוד קאָן זיי נאָך פערמשפּט'ן צו טויט־שטראָף...

דער ארבייטער פּלאָחאָצקי, וואָס מען האָט איהם ארעסטירט, ווייל דאָבראָוואָלסקי האָט אויף איהם אָנגעוויזען, דערצעהלט אין זיין בריעף, ווי מען האָט צו איהם געווען צוגעשטעלט א נאַראָדאָוואָי מיט א ביקס און מען האָט איהם געהייסען יעדע האַלבע שעה שלאָגען איהם מיט דעם פּריקלאַר. 12 דעם זייגער ביי־נאַכט האָט מען גענומען איהם אויספאָרשען, דערביי האָט מען איהם געשלאָגען. מען פלעגט אויפהויבען פאַר די הענד און פיס, מיט'ן פּנים ארויף, און אנדערע פלעגען איהם שלאָגען אין די זייטען מיט די שטיוועל, ביז וואַנען ער האָט אָנגעהויבען טייקענען. די אויספאָרשונג האָט געדויערט א שעה צייט. ער האָט זיך שוין מודה געווען אין וואָס נור מען האָט געוואָלט. ער דערצעהלט, ווי ביינאַכט אמאָל, בעת ער האָט געשלאָפען, איז מען אריינגעקומען, מען האָט איהם א שטויס געגעבען מיט'ן פיס: „דו שלאָפסט?" — אז ער האָט געענטפערט „יאָ", האָט איהם יענער נאָך אמאָל א שטויס געטהון, זאָגענדיג איהם: א גוטע נאַכט!" — דער וועכטער האָט איהם געהייסען געהן נור איבער צוויי ברעטער פון פּאָדלאָגע הארט נעבען וואַנד, 10 טאָג האָט מען זיי געצוואונגען צו שלאָפען אויף דער הוילער פּאָדלאָגע.

ערשט אין צוויי וואָכען ארום האָט מען זיי אריבערגעפיהרט אין אַנ'־אנדער טורמע, און דאָרט — שרייבט ער — „האָבען מיר אָבגערוהט: מען שלאָגט חאָטש נים".

דער צווייטער ארבייטער אָטאָצקי דערצעהלט וועגען די ענוים, וואָס מען האָט איבער איהם אָנגעטהון פאַר די 10 טעג, וואָס ער איז געזעסען אין „אָחרנ. אָטדעלעניע". מען האָט געשלאָגען, געוואָרפען אָן דער פּאָדלאָגע און געפייניגט. דריי טעג נאָכאַנאַנד האָט דער נאָראָדאָוואָי איהם נים געלאָזט איינשלאָפען.

וויקענטי סעטשקאָ און ערמונד קעמפּסקי'ן האָט מען אין דער אָח־ראַנע אָטדעלעניע שרעקליך געשלאָגען. 4 נעכט נאָכאַנאַנד האָט מען זיי געשלאָגען מיט שטעקענס. פון די קלעפּ שטעהען נאָך ביז איצט צייכענס אויף זייערע רוקענס. סעטשקאָ'ן האָט מען דערלאַנגט מיט א שטעקען אזא קלאַפּ איבערן אויער, אַז ער איז טויב געוואָרען. פון די קלעפּ האָט ער בעקומען קאָנוואולסיע און געפאַלען אין חלשות. מיר ווענען אויסנעגאַנגען פון דורשט און קיין וואַסער האָט מען אונז נישט געוואָלט געבען סיידען מיר זאָלען זיך מודה זיין אין אזא זינד, וואָס מיר זענען נישט בעגאַנגען. מען האָט אונז געגויט צו טרינקען בראַנפען ביז וואַנען מיר האָבען פער־לאָרען דעם שכל און דעמאָלט האָט מען זיך גענומען צו די שטעקענס און נעגויט. אז מיר זאָלען בעשטעטיגען די אשמות, וואָס זיי האָבען אויף אונז אויפגעלעגט און אויך אונטערצו'חתמ'ענען פּראָטאָקאָלען. מען האָט אונז געסטראַשעט, אַז מען וועט ביי אונז אַרויסרייסען די ציינער; מען האָט ביי אונז אויסגעריסען האָהר פון קאָפּ, געשפּרונגען פון א טיש צו אונז אויפ'ן האַרצען און אויפ'ן בויך; געשלאָגען מיט שטעקענס איבער די איקרע פון די פיס און איבער די קנעכלעך, צוקראַצט די טריט פון די פיס, געטוטשעט

Proszę zawsze żądać **Wyrobu krajowego!**

Munka oszczędzające, jędrne mydło

z „nosorożcem“ lub „kosą“

z Pierwszej Galicyjskiej Parowej Fabryki **mydła i świec**

Szymona Munka w Żywcu

(Założonej w roku 1846) Próbki i cenniki darmo.

Wydawnictwa Spółki nakładowej „Książka“.

***Blos Wilhelm.** Rewolucya Francuska. Z 2 rycinami. Dwa tomy (Na cienkim papierze 2 tomy w jednym). Cena 12 koron.
***Feldman W.** O Rosyi. Cena 1 korona.
***Informator.** Stronnictwa polityczne w Królestwie Polskiem Cena 2 korony.
Kalthoff Albert. Światopogląd religijny. (Treść: Przedmowa. Wstęp. — Nieskończoność świata. — Zachowanie siły. — Teorya rozwoju. — Pochodzenie wiary w Boga. — Treść wiary w Boga. — Modlitwa. — Stary i nowy człowiek. — Wiara i wiedza. — Wiara i jednostka. — Wiara i życie. — Prawo dziedziczności. — Prawo przystosowania. — Idealizm. — Ideał i życie. — Ideał jednostki. — Ideał społeczny. — Ideał religijny. — Wspólnota religijna. — Kult religijny. — Biblia. — Nauka religii. — Religijne wychowanie młodzieży. — Symbole religijne. — Religia a klechy. — Rzut oka wstecz). Cena 3 korony 20 halerzy.
***Kasprowicz Jan.** Chrystus. Poemat społeczno-religijny. Cena 3 korony w oprawie.
***Mańkowski Mieczysław.** U stóp szubienicy. Urywek ze wspomnień więziennych „proletaryatczyka“. Cena 60 halerzy.
***Marks-Engels-Liebknecht.** Odbudowanie Polski. (Zbiór artykułów o kwestyi polskiej.) Cena 2 korony.
***Narkiewicz-Jodko i Szymon Dyksztajn.** Polski Socyalizm Utopijny na emigracyi. (Dwie rozprawy). Cena 1 kor. 20 hal.
Orkan Władysław. Herkules nowożytny i inne wesołe rzeczy. (Zbiór nowel). Cena 2 korony.
Orkan Władysław. Ofiara. Fragment w 3 aktach z 1846 r. Cena 1 korona 50 halerzy.
Orkan Władysław. Wina i Kara. Tragedya w 3-ech aktach. Cena 2 kor.
***Płochocki Leon.** Rosyjskie partye polityczne i ich stosunek do sprawy polskiej. (Treść: Przedmowa. — 1881 — 1903. Rosyjskie stronnictwa polityczne w przededniu wojny. — Stronnictwa rosyjskie wobec sprawy polskiej. — Dodatki). Cena 3 korony.
***Stepniak S.** Losy nihilisty. Romans. Z przedmową Jerzego Brandesa. Cena 6 koron.
Verhaeren E. Jutrznie. Dramat społeczny. Przekład Maryi Markowskiej. Cena 2 korony.

* * *

***Gierszyński Henryk dr.** Emigracya i Skarb narodowy. Cena 20 halerzy.
***Luśnia Michał.** Jak się narody rządzą? (Wydawnictwo Związku Postępowej Młodzieży Polskiej z funduszu imienia H. Bukowskiego). Cena 60 halerzy.
***Plechanow.** Anarchyzm i socyalizm. Cena 2 koron 60 hal.
***Rocznik Związku Postępowej Młodzieży Polskiej.** Rocznik I 1905. Cena ? korona.
Rops F. Porządek panuje w Warszawie. (Wspaniała heliograwura). Cena 7 koron 50 halerzy.
***Zmowa powszechna przeciw rządowi.** (Wydawnictwo Ludowego Koła Oświaty). Cena 30 hal.

Wydawnictwa, oznaczone gwiazdką (*) nabywać można również na specyalnym cienkim papierze).

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Pod prasą i wkrótce wyjdą.

Jaeckh G. Historya Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników.
Promus C. Powstanie chrześciaństwa.
Wasilewski Leon. Rządy konstytucyjne w Zachodnie Europie i Ameryce.

Verlangen Sie gratis

und franko meinen grossen, reichillustrierten Hauptkatalog mit über 1000 Abbildungen aller Arten Nickel-, Silber- und Golduhren, Marke Roskopf, Hahn, Omega, Schaffhausen, Glashütte, sowie aller Gattungen solider Gold- und Silberwaren zu Original Fabrikspreisen

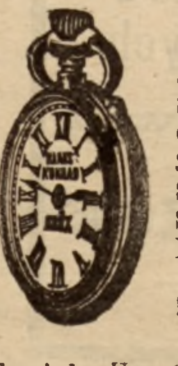

Nickel Remontoir-Uhr . . . . K 3·—
System Roskopf Patent-Uhr . . . . K 4·—
System Roskopf, schwarz, Stahl Rem.-Uhr K 4·—
Schweizer Original Syst. Roskopf Patent K 5·—
Goldin Remont.-Uhr „Luna“-Werk . . K 7·50
Silber Remont.-Uhr „Gloria“-Werk . . K 7·60
Silber Remont. Uhr Doppelmantel . . K 11·50
Silber Panzerk. m. Springring 15 gr. schw. K 2·40
Russisch Tula Nickel Zylinder Remont.-Uhr mit „Luna“-Werk . . . . . K 9·50
Kuckuckuhr K 8·50, Weckuhr K 2·90, Küchenuhr K 3·—, Schwarzwälder-Uhr K 2·—.

Für jede Uhr 3 Jahre schriftliche Garantie. — Kein Risiko Umtausch gestattet oder Geld retour!

Hanns Konrad

Erste Uhren-Fabrik in Brüx Nr. 315 (Böhmen).

Do

Ameryki!

jakoteż do innych zamorskich krajów przeprawia najtaniej powszechnie znana firma

B. Karlsberg, Hamburg

Ferdinandstr 15.

Nim kto szyfkartę kupi, niech porówna moje ceny z cenami agentów okrętowych.

Skład Piwa Karwinskiego

Jego Eksc. hr. Larisch-Mönnich'a

Kraków, ul. Poselska 15 — Telefon 431

poleca P. T. Publiczności swoje wyśmienite piwa

jako specyalność

PIWO ZDROWOTNE

à la Kulmbachskie

(Granabräu)

I PIWO CESARSKIE

à la Pilzneńskie, beczkowe i butelkowe.

jako specyalność

Wysyłka do domu. — O liczne zamówienia uprzejmie uprasza

Skład Piwa Karwińskiego

Wydawca odpowiedzialny redaktor Ignacy Gross.

Z drukarni Józefa Fischera w Krakowie